

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ԴԵՂԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԻՄԻԱՅԻ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ
ՀԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ
ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ
ԵՎ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ

ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ
սովորող ուսանողների համար

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ..... 4

ԲԱԺԻՆ I.

ԿՐԵԴԻՏԱՑԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ ՀԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՍԲ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԿԱՐԳ 6

1. Ընդհանուր դրույթներ..... 7
2. Կրեդիտային համակարգի ընդհանուր նկարագիրը..... 7
 - 2.1. Կրեդիտային համակարգի հիմնադրույթները 7
 - 2.2. Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառնությունները..... 9
 - 2.3. Ուսանողի ուսումնական բեռնվածությունը և կրթական ծրագրերի աշխատածավայրը..... 11
3. Դասընթացները և կրթական մոդուլները..... 12
4. Կրեդիտների հատկացումը..... 13
5. Կրթական ծրագրերի ավարտական պահանջները..... 13
 - 5.1. Բակալավրի ծրագիր..... 13
6. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգը..... 14
 - 6.1 Համակարգի հիմնադրույթները 14
 - 6.2 Գնահատման մեթոդաբանությունը 15
 - 6.2.1 Բակալավրի կրթական ծրագիր 15
 - 6.3. Ընթացիկ և եզրափակիչ գնահատման կազմակերպումը..... 19
 - 6.4. Գնահատման սանդղակը և նշագրումը..... 20
 - 6.5. Ուսանողի ակադեմիական տեղեկագիրը..... 20
 - 6.6. Ուսման առաջադիմությունը 22
7. Քննությունների վերահանձնումը և դասընթացի կրկնումը 23
8. Դասընթացների տեղեկագիրքը 25
9. Կրթական ծրագրերի եզրափակիչ ատեստավորումը 26
 - 9.3. Բակալավրի ծրագիր 26
10. Կրեդիտների փոխանցումը 29
11. Ուսումնական խորհրդատուների ծառայությունը..... 29
12. Ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները 28
13. Եզրափակիչ դրույթներ 30

ԲԱԺԻՆ II.

ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ 31

Մաս I. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ 32

1. Ուսումնական ծրագրի կառուցվածքը 33
2. Ծրագրի բովանդակությունը..... 34
 - 2.1. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս..... 34
 - 2.2. Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական կրթամաս..... 35
 - 2.3. Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս..... 36

2.4. Հատուկ մասնագիտական կրթամաս.....	38
2.5. Կրթական այլ մոդուլներ.....	38
Մաս II. ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ.....	40
1. Տեղեկագրքի նպատակը.....	41
2. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացներ.....	42
2.1. Պարտադիր դասընթացներ.....	41
2.2. Կամրնտրական դասընթացներ.....	53
3. Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական դասընթացներ.....	57
3.1. Պարտադիր դասընթացներ.....	57
4. Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացներ.....	60
Դեղագործական քիմիա.....	60
5. Հատուկ մասնագիտական դասընթացներ.....	88
Դեղագործական քիմիա.....	88
6. Կրթական այլ մոդուլներ.....	91
Դեղագործական քիմիա.....	91
Հավելվածներ.....	95

ՆԱԽԱԲԱՆ

Միքելի՛ ուսանողներ

Հիմնադրման օրվանից ի վեր Երևանի պետական համալսարանի գործունեության ուղեգիծը եղել ու մնում է համալսարանական կրթության բովանդակության և ուսման բարձր որակի ապահովումը: Այսօր ԵՊՀ-ն համազգային և տարածաշրջանային դերակատարությամբ կրթական և գիտամշակութային ինքնավար հաստատություն է, որի հիմնական առաքելությունը գիտելիքի ստեղծումը, զարգացումը և փոխանցումն է: Գլոբալացման արդի ժամանակաշրջանում քաղաքակրթության մարտահրավերները պահանջում են միջազգային չափանիշներին համապատասխան մասնագիտական պատրաստվածություն՝ կրթության որակի և բովանդակության անընդհատ կատարելագործում, բարձրագույն կրթության միջազգային չափանիշներին դրանց համապատասխանեցում:

ԵՊՀ հեռակա ուսուցման համակարգում բակալավրի և մագիստրոսի պատրաստման կրթական ծրագրերում կրեդիտային համակարգը գործում է 2009/2010 ուստարվանից: Ուսուցման նոր համակարգին անցնելը բխում է Բոլոնիայի գործընթացի պահանջներից և նպատակ ունի աստիճանական անցում կատարելու ուսման կազմակերպման ուսանողամետ համակարգին, որտեղ ուսման գործընթացի կենտրոնում ուսանողն է՝ իր անհատական կրթական կարիքներով, նախասիրություններով և ունակություններով, ապահովելով ուսումնառության ճկուն ձևերի և անհատական կրթական հետազոծերի իրականացման լայն հնարավորություն:

Կրեդիտային համակարգի ներդրմամբ զգալիորեն բարելավվել է ձեզ առաջարկվող կրթական ծրագրերի կառուցվածքը և աշխատածավալը, հիմնավորված կերպով թեթևացվել լսարանային բեռնվածությունը, կրճատվել դասավանդվող առարկաների քանակը՝ իրատեսական նախադրյալներ ստեղծելով ձեր ինքնուրույն ուսումնական աշխատանքի հնարավորությունները մեծացնելու, ուսումնական ծրագրերը լավագույնս յուրացնելու և դրանցով սահմանված կրթական արդյունքները ձեռք բերելու համար:

Համալսարանում ներդրված կրեդիտային համակարգն ամբողջությամբ համատեղելի է Կրեդիտների կուտակման և փոխանցման եվրոպական համակարգի (ECTS) հետ, ինչը նորաստեղծ Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում ձեր ակադեմիական շարժունության (ուսանողական փոխանակումներ, ուսումնառության ժամանակահատվածներ օտարերկրյա բուհերում, կրթության շարունակում ավելի բարձր աստիճանում և այլն) ընդլայնման և որակավորումների ճանաչման դյուրացման գրավականն է: Իսկ դա կրնդլայնի ձեր ապագա կարիերայի և մասնագիտական աշխատուժի գլոբալ շուկայում աշխատանք գտնելու հնարավորությունները:

Կրեդիտային համակարգի ներդրումը համալսարանում մեկնարկած լայնամասշտաբ կրթական բարեփոխումների սկիզբն է միայն, բարեփոխումներ, որոնք պայմանավորված են ոչ միայն Բոլոնիայի գործընթացի պահանջների ձևական կատարմամբ, այլև համալսարանում ծրագրային բարձր չափորոշիչների պահպանման և ուսման որակի բարձրացման նպատակադրությամբ, ինչի հիմնական չափանիշը մեր շրջանավարտների մասնագիտական աշխատանքով ապահովվածությունն է: Համալսարանը տարեցտարի խորացնելու և ընդլայնելու է կրեդիտային համակարգի գործառույթները՝ ձեզ համար կրթական ընտրության առավել ընդլայնված հնարավորություններ ապահովելու նպատակով:

Կրեդիտային համակարգով ուսումնառության ներկա ուղեցույցը պարունակում է ձեզ համար օգտակար տեղեկատվություն կրեդիտային համակարգի հիմնադրույթների, ուսումնական գործընթացի կազմակերպման և գիտելիքների ստուգման ու գնահատման նոր կարգի, ձեզ առաջարկվող կրթական ծրագրերի կառուցվածքի, բովանդակության և աշխատածավալների, ծրագրի բաղկացուցիչ դասընթացների և դրանցով նախանշված կրթական արդյունքների վերաբերյալ:

Հաջողություն և ամենայն բարիք եմ մաղթում ձեզ:

ՌԵԿՏՈՐ՝ Ա. ՄԻՄՈՆՅԱՆ

I ԲԱԺԻՆ

ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ
ՀԵՌԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑՄԱՍԲ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԿԱՐԳ

Բակալավրի պատրաստման
կրթական ծրագիր

1. Ընդհանուր դրույթներ

- 1.1. Սույն կարգը (այսուհետ՝ կարգ) սահմանում է Երևանի պետական համալսարանում հեռակա ուսուցման ձևով բակալավրի և մագիստրոսի պատրաստման կրթական ծրագրերի կրեդիտային հենքով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման միասնական կանոնները:
- 1.2. Կարգը ներառում է հեռակա ուսուցման ձևով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ընթացակարգերը, գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգը, ակադեմիական առաջադիմության չափանիշները, ինչպես նաև եզրափակիչ ատեստավորման կազմակերպման ընթացակարգը:
- 1.3. Կարգում տրված են նաև կրեդիտային համակարգում գործածվող առանձին տերմիններ, նկարագրված են համակարգի բնութագրիչները, բնորոշ գործառույթները և ընթացակարգերը:

2. Կրեդիտային համակարգի ընդհանուր նկարագիրը

2.1. Կրեդիտային համակարգի հիմնադրույթները

Համաեվրոպական ECTS¹ կրեդիտային համակարգի հետևյալ սահմանումները և դրույթները ընդունված են Հայաստանի Բարձրագույն կրթության համակարգում և գործում են ԵՊՀ բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերում:

1. **Կարողությունը** գիտելիքի, իմացության և ունակությունների դինամիկ համակցություն է, որի ձևավորումը կրթական ծրագրի հիմնական նպատակն է: Այն կարող է լինել մասնագիտական (առանձնահատուկ ուսման տվյալ բնագավառի համար) և ընդհանուր:
2. **Կրթական արդյունքն** այն է, ինչ պետք է գիտենա, հասկանա և (կամ) կարողանա անել ուսանողն ուսումնառության ավարտին: Կրթական արդյունքը զուգակցվում է համապատասխան գնահատման չափանիշով, որը հնարավորություն է տալիս դատելու դասընթացով սահմանված կրթական արդյունքի ձեռքբերման վերաբերյալ: Կրթական արդյունքը և

¹ Կրեդիտների փոխանցման և կուտակման եվրոպական համակարգ:

գնահատման չափանիշը միասին սահմանում են կրեդիտի շնորհման պահանջները:

3. **Կրթական (ուսումնական) մոդուլը** ուսումնական ծրագրի ամենափոքր, համեմատաբար ինքնուրույն միավորն է, որի համար կրեդիտ է տրվում: Կրթական մոդուլի ուսուցման տևողությունը 1 կիսամյակ է՝ դրանով սահմանված կրթական արդյունքների պարտադիր գնահատմամբ: Կրթական մոդուլին հատկացված կրեդիտները ուսանողին շնորհվում են ամբողջությամբ, այլ ոչ թե առանձին մասերով:
4. **ECTS կրեդիտը** դասընթացն (կրթական մոդուլը) ավարտելու և դրա ելքային կրթական արդյունքները ձեռք բերելու համար ուսանողից պահանջվող ուսումնառության ժամաքանակով արտահայտված բեռնվածքի չափման համընդունելի միավոր է, որը տրվում է ուսանողին դասընթացով նախանշված կրթական արդյունքների դրական գնահատումից հետո:
5. **ECTS կրեդիտի կարևորագույն հատկանիշներն են.**
 - ECTS կրեդիտով սահմանվող ուսումնական բեռնվածքը ներառում է ուսանողի լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն իրականացվող բոլոր տեսակի ուսումնական աշխատանքները, այդ թվում՝ մասնակցությունը դասախոսություններին, սեմինար և գործնական պարապմունքներին, լաբորատոր աշխատանքներին և պրակտիկաներին, կուրսային և ավարտական աշխատանքների կատարումը, քննություններին նախապատրաստվելը և դրանք հանձնելը, անհատական հետազոտությունը և այլն,
 - կրեդիտը չափում է ուսանողի միայն ուսումնական բեռնվածքը և չի գնահատում դասընթացի կամ կրթական մոդուլի բարդության աստիճանը, կարևորությունը և մակարդակը կրթական ծրագրում կամ ուսանողի կողմից դրա յուրացման որակը (գնահատականը),
 - կրեդիտը ուսանողին տրվում է միայն կրթական մոդուլով նախանշված ելքային կրթական արդյունքի գնահատման շեմային չափանիշները բավարարելուց հետո: Ուսանողը վաստակում է կրթական մոդուլին հատկացված կրեդիտների լրիվ քանակը՝ քննական արդյունքների (գնահատականների կամ գնահատման միավորների) հետ միասին,
 - ECTS կրեդիտը չի չափում դասախոսի ուսումնական գործունեության (դասավանդման) աշխատածավալը: Այն չափում է ուսանողի ուսումնական աշխատանքի (ուսումնառության) ծավալը,
 - կրեդիտը չի փոխարինում ուսանողի՝ թվանշաններով գնահատմանը, իսկ ուսանողի վաստակած կրեդիտների քանակը չի որոշվում նրա ստացած թվանշաններով (գնահատման միավորներով),

- կրեդիտը չի արտահայտում ուսանողի ստացած գիտելիքի որակը, այն չափվում է գնահատականներով:
- 6. **Կրեդիտային համակարգը** ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, ակադեմիական կրեդիտների միջոցով ուսումնառության արդյունքների հաշվառման (արժևորման), կուտակման և փոխանցման համակարգ է, որտեղ համապատասխան որակավորումը շնորհվում է կրթական ծրագրով սահմանված կրեդիտների անհրաժեշտ բովանդակության և քանակի ձեռքբերումից հետո:
- 7. **Կրեդիտների փոխանցման և կուտակման ECTS համակարգը** միասնական համաեվրոպական կրեդիտային համակարգ է, որտեղ ուսանողի լրիվ ուսումնական բեռնվածքը 1 ուստարում գնահատվում է 60 ECTS կրեդիտ: Այն նախատեսված է Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում ուսանողների ձեռք բերած կրթական արդյունքների չափման, պաշտոնական ճանաչման և բուհից բուհ փոխանցումը դյուրացնելու համար:
- 8. **ECTS համակարգի կարևորագույն հատկանիշներն են.**
 - կիսամյակը, ուսումնական տարին կամ ուսումնառության լրիվ ծրագիրը հաջողությամբ ավարտելու համար ուսանողը պետք է վաստակի կրթական ծրագրով սահմանված կրեդիտների անհրաժեշտ քանակը,
 - կրեդիտներ հատկացվում են կրթական ծրագրի՝ գնահատման ենթակա բոլոր բաղկացուցիչներին՝ դասընթացներին, կրթական մոդուլներին, պրակտիկաներին, կուրսային և ավարտական աշխատանքներին և այլն,
 - կրթական ծրագիրը և դրա առանձին բաղկացուցիչները բնութագրող բոլոր պայմանները՝ ծրագրի նպատակը և ավարտական պահանջները, դասընթացների ելքային կրթական արդյունքները և հատկացված կրեդիտները, ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման մեթոդները և այլն, հրապարակվում են նախապես և հասանելի են դրանցից օգտվողներին (ուսանողներին և դասախոսներին):

2.2. Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթները

2.2.1. Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթները երկուսն են՝

ա) կրեդիտների փոխանցում.

այս գործառույթը ենթադրում է ուսումնական ծրագրի (պլանի) բոլոր դասընթացների և կրթական մոդուլների աշխատածավալների արտահայտում կրեդիտների օգնությամբ, ինչը հնարավոր է

դարձնում կրեդիտներով չափված կրթական արդյունքի փոխանցումը ծրագրերի և բուհերի միջև,

բ) *կրեդիտների կուտակում*.

այս գործառույթի իրականացումը ենթադրում է կրթական կրեդիտների աստիճանական կուտակման գործընթացի առկայություն, ինչն իրականացվում է ուսանողի անհատական ուսումնական ծրագրի օգնությամբ²:

Նշված գործառույթները բնութագրվում են մի շարք հատկանիշներով և ուղեկցվում համապատասխան ընթացակարգերով:

2.2.2. *Կրեդիտների փոխանցման* գործառույթի հիմնական հատկանիշներն են.

- գործում են մոդուլացված ուսումնական ծրագրեր, որոնց բոլոր բաղադրամասերի (դասընթացներ, կրթական մոդուլներ, կուրսային և ավարտական աշխատանքներ, պրակտիկաներ և այլն) աշխատածավալները տրված են ուսանողի լրիվ ուսումնական բեռնվածությունը (լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն աշխատանք) արտահայտող ECTS կրեդիտներով,
- կրեդիտներով արտահայտված կրթական արդյունքների փոխադարձ ճանաչման և որոշակի թվով կրեդիտների՝ ծրագրից ծրագիր փոխանցման (տեղափոխման) հնարավորություն նույն բուհի ներսում կամ բուհերի միջև՝ ընդունող ծրագրի պահանջներին համապատասխան:

2.2.3. *Կրեդիտների կուտակման* գործառույթի հիմնական հատկանիշներն են.

- պարտադիր և ընտրովի դասընթացներից բաղկացած ուսումնական ծրագրեր, որոնցից յուրաքանչյուրի յուրացման հաջորդականությունը սահմանվում է դասընթացների նախապայմաններով,
- ուսանողի կողմից դասընթացների ընտրության և դրանցում ընդգրկվելու համար գրանցման ընթացակարգերի առկայություն,
- ուսանողների ուսումնառության անհատական ծրագրերի առկայություն,

² Այս գործառույթի ներդրումը ԵՊՀ-ում նախատեսվում է իրականացնել 2010/11 ուստարվանից:

- դասընթացի համար մեկից ավելի ուսումնական հոսքերի առկայության դեպքում ուսանողի կողմից դրանց ընտրության հնարավորություն՝ ելնելով դասընթացի կայացման ժամանակացույցից և (կամ) դասախոսի նախապատվությունից,
- ուսանողի կողմից ուսումնառության ինտենսիվության, հետևաբար նաև ուսումնառության ծրագրի տևողության կարգավորման հնարավորություն:

ԵՊՀ հեռակա ուսուցման ձևով բակալավրի և մագիստրոսի պատրաստման կրթական ծրագրերում կրեդիտային համակարգի գործառնությունները ներդրվում են մասնակիորեն, իսկ ամբողջական կիրարկումը նախատեսվում է 2010/11 ուստարվանից:

2.3. Ուսանողի ուսումնական բեռնվածությունը և կրթական ծրագրերի աշխատածավալը

1. ԵՊՀ-ում բակալավրի և մագիստրոսի կրթական աստիճաններում հեռակա ուսուցման համակարգի ուսանողի տարեկան ուսումնական բեռնվածությունը սահմանվում է միջինը 1440 ժամ, որը համարժեք է 48 ECTS կրեդիտի:
2. 1 ECTS կրեդիտը համարժեք է ուսանողի 30 ժամ լրիվ (լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն) ուսումնական բեռնվածությանը:
3. Հեռակա ուսուցմամբ բակալավրի պատրաստման ծրագրի տևողությունը 5 տարի (10 կիսամյակ) է: Ուսումնական կիսամյակի համար սահմանվում է 16-շաբաթյա տևողությունը, որից 4 շաբաթը հատկացվում է տեսական ուսուցման, 8-ը՝ ինքնուրույն աշխատանքի և կոնսուլտացիաների, իսկ 4-ը՝ քննաշրջանի համար: Առանձին դեպքերում, մասնագիտական առանձնահատկություններից ելնելով (օրինակ, լեզվական մասնագիտությունների համար), տեսական ուսուցման կազմակերպումը կարող է իրականացվել նաև 12-շաբաթյա ժամանակահատվածում:
4. Հեռակա ուսուցմամբ մագիստրոսի պատրաստման ծրագրի տևողությունը կազմում է 2,5 տարի (5 կիսամյակ): Ուսումնական կիսամյակի համար սահմանվում է 16-շաբաթյա տևողությունը, որից 3 շաբաթը հատկացվում է տեսական ուսուցման, 9-ը՝ ինքնուրույն աշխատանքի և կոնսուլտացիաների, իսկ 4-ը՝ քննաշրջանի համար: Առանձին դեպքերում, մասնագիտական առանձնահատ-

կություններից ելնելով (օրինակ, լեզվական մասնագիտությունների համար), տեսական ուսուցման կազմակերպումը կարող է իրականացվել նաև 12-շաբաթյա ժամանակահատվածում:

5. Ուսանողի շաբաթական ուսումնական լրիվ բեռնվածության առավելագույն չափը 45 ժամ է, որը համարժեք է 1,5 ակադեմիական կրեդիտի:
6. Բակալավրի կրթական ծրագրում ուսանողի շաբաթական լաբորանային առավելագույն բեռնվածությունը կազմում է 36 ժամ³, իսկ մագիստրոսի կրթական ծրագրում՝ 24 ժամ⁴:
7. Հեռակա ուսուցման համակարգում ընդգրկված ուսանողը կիսամյակում պետք է ունենա առնվազն 20, առավելագույնը՝ 30 կրեդիտ ուսումնական բեռնվածություն, իսկ մեկ ուսումնական տարում՝ 48 կրեդիտ:
8. Որոշ դեպքերում, ուսման բարձր առաջադիմություն ցուցաբերած ուսանողը սահմանված կարգով կարող է ստանձնել լրացուցիչ ուսումնական բեռնվածություն:
9. Բակալավրի կրթական ծրագրի ուսումնական լրիվ աշխատաձավալը 240 կրեդիտ է, իսկ մագիստրոսի ծրագրինը՝ 120 կրեդիտ:

3. Դասընթացները և կրթական մոդուլները

1. Ուսումնական ծրագրում (պլանում) ներառված դասընթացները կամ կրթական մոդուլները ներկայացվում են հատկացված կրեդիտների հետ միասին:
2. Մեծածավալ դասընթացներն անհրաժեշտության դեպքում բաժանվում են 1 կիսամյակ տևողությամբ առանձին կրթական մոդուլների:
3. Դասընթացները (կրթական մոդուլները) ըստ յուրացման բնույթի բաժանվում են 2 հիմնական խմբի՝
 - ա) պարտադիր դասընթացներ, որոնց յուրացումն ամրագրված է որոշակի կիսամյակներում,
 - բ) կամրնտրական դասընթացներ, որոնք առաջարկվող ցանկից ընտրում է ուսանողը, իսկ դրանց յուրացման կիսամյակը կարող է լինել ինչպես ամրագրված, այնպես էլ ազատ:

³ Չորս շաբաթյա տեսական ուսուցման դեպքում:

⁴ Երեք շաբաթյա տեսական ուսուցման դեպքում:

4. Կրեդիտների հատկացումը

1. Կրթական ծրագրի առանձին մոդուլներին կրեդիտների հատկացումը ելնում է մոդուլով սահմանված կրթական արդյունքին հասնելու համար ուսանողից պահանջվող միջին աշխատաժամանակի (լրիվ ուսումնական բեռնվածության) իրատեսական կանխատեսումից:
2. Հատկացվող կրեդիտների թվի և լսարանային (կոնտակտային) ժամերի միջև միարժեք կապ չկա: Կրեդիտների թիվը, ինչպես արդեն նշվել է⁵, կախված է նաև պարապմունքի ձևից (դասախոսություն, սեմինար, գործնական կամ լաբորատոր պարապմունք և այլն), ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման մեթոդներից և այլն:
3. Դասընթացի ծրագիրը մշակող ուսումնական կառույցը (ամբիոնը) այնպես է պլանավորում ուսանողի ուսումնական աշխատանքը, որպեսզի դրա կատարման համար պահանջվող ժամաքանակը համապատասխանի դասընթացին հատկացված կրեդիտների ժամային համարժեքին:
4. Կրթական մոդուլին հատկացված կրեդիտները պետք է ներկայացվեն ամբողջական թվերով:

5. Կրթական ծրագրերի ավարտական պահանջները

5.1. Բակալավրի ծրագիր

1. Բակալավրի որակավորման աստիճան ստանալու համար ԵՊՀ հեռակա ուսուցման ուսանողը պետք է ծրագրի կատարման արդյունքում հաջողությամբ լրացնի 240 կրեդիտ ուսումնական բեռնվածություն, որի համար հաշվարկված հանրագումարային միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ)⁶ պետք է կազմի առնվազն 9,00:
2. Մինչև ծրագրի ամփոփիչ ատեստավորումն (ամփոփիչ քննություն, ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն) ընկած ժամանակահատվածը ուսանողի ՄՈԳ-ը պետք է կազմի առնվազն 9,00: Հակառակ պարագայում, որակավորում ստանալու համար ուսանողը պետք է բարձրացնի իր առաջադիմության ցուցանիշը մինչև սահմանված

⁵ Տե՛ս, մասնավորապես, դասընթացների կրեդիտատարության հաշվարկի սխեմաները 2007 թ. ԵՊՀ «Կրեդիտային համակարգով բակալավրի կրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը» փաստաթղթում:

⁶ ՄՈԳ-ի վերաբերյալ տե՛ս սույն կարգի 6.5. կետը:

նվազագույն արժեքը՝ կրկնելով անհրաժեշտ քանակությամբ դասընթացներ:

3. Բոլոր ուսանողները, մասնագիտությունից անկախ, պետք է կուտակեն մինչև 36 կրեդիտ հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացների կրթամասից (այդ թվում՝ 4 կրեդիտ՝ կամընտրական դասընթացների առաջարկվող ցանկից), 10 կրեդիտ՝ մաթեմատիկական և բնագիտական դասընթացների կրթամասից (ներառյալ 2 կրեդիտ՝ կամընտրական դասընթացների ցանկից) և առնվազն 20 կրեդիտ՝ պրակտիկայից և եզրափակիչ ատեստավորման ձևերից:
4. Մնացած առնվազն 174 կրեդիտների բովանդակային կազմը սահմանվում է՝ ելնելով տվյալ մասնագիտությամբ բակալավրի պատրաստման ծրագրի ելքային կրթական արդյունքներով սահմանված մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների ձեռքբերման պայմանից, և յուրաքանչյուր մասնագիտության համար տրվում է առանձին (ընդ որում, մինչև 24 կրեդիտ կարող է հատկացվել տվյալ մասնագիտության շրջանակներում որոշակի ուղղություններով մասնագիտացում իրականացնելու համար):

6. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգը

6.1. Համակարգի հիմնադրույթները

1. ԵՂՀ-ում գործում է ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոն համակարգը, որի կիրարկման հիմնական նպատակներն են՝
 - ա) ուսումնական կիսամյակի ընթացքում գիտելիքների անընդհատ ստուգման և գնահատման օգնությամբ կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը, ուսումնառության գործընթացում ներմուծել մրցակցության տարրեր և բարելավել դասահաճախումները,
 - բ) ընթացիկ քննությունների և ստուգումների իրականացման օգնությամբ ներմուծել դիագնոստիկ գնահատման տարրեր՝ գնահատման արդյունքները դասախոսների և ուսանողների կողմից օգտագործելով որպես հետադարձ կապ՝ դասավանդման և ուսումնառության շարունակական բարելավման և կատարողականի բարձրացման նպատակով, բարելավել դասընթացի արդյունարար գնահատման հիմնավորվածությունն ու արժանահավատությունը՝ գիտելիքների

գնահատման գործընթացում հաշվի առնելով ուսումնառության տարբեր բաղադրիչները:

2. Գիտելիքների գնահատումը (ստուգումը) ներառում է հետևյալ բաղադրիչները.

- ա) դասընթացին ուսանողի մասնակցության գնահատում դասահաճախումների հաշվառման օգնությամբ,
- բ) դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված անհատական առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ և ստուգումներ),
- գ) ամբողջ դասընթացի կամ ուսումնական մոդուլի եզրափակիչ գնահատում քննաշրջանում,
- դ) ստուգման արդյունքների ինտեգրում՝ դասընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի, ընթացիկ և եզրափակիչ գնահատումների հիման վրա դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) արդյունաբար գնահատականի ձևավորում:

3. Ելնելով մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված դասընթացների (ուսումնական մոդուլների) աշխատածավալից, պարապմունքի ձևից, դասավանդման մեթոդներից և հաշվի առնելով դասընթացի կարևորությունը ուսանողի մասնագիտական գիտելիքների և կարողությունների ձևավորման մեջ՝ դասընթացներն ըստ գնահատման ձևի բաժանվում են 2 խմբի՝

ա) *եզրափակիչ գնահատումով դասընթացներ,*

բ) *առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացներ:*

6.2. Գնահատման մեթոդաբանությունը

6.2.1. Բակլավրի կրթական ծրագիր

Բակլավրի կրթական ծրագրում յուրաքանչյուր կիսամյակային քննաշրջանում կարող է ներառվել *եզրափակիչ գնահատումով* առավելագույնը 4 մասնագիտական դասընթաց, բացառությամբ առաջին կիսամյակի, որտեղ այդ դասընթացների քանակը սահմանափակվում է 3-ով:

1. *Եզրափակիչ գնահատումով դասընթացը* քննաշրջանի ընթացքում անցկացվող եզրափակիչ քննության հետ մեկտեղ նախատեսում է 2

ընթացիկ (միջանկյալ) քննություն: Ընթացիկ քննությունները պարտադիր կերպով անց են կացվում գրավոր, իսկ եզրափակիչ քննության ձևը՝ դասընթացը կազմակերպող ամբիոնի առաջարկությամբ հաստատում է ֆակուլտետի ղեկանը:

2. *Եզրափակիչ գնահատումով դասընթացից* (ուսումնական մոդուլից) ուսանողի ստացած արդյունարար (կիսամյակային) գնահատականը/միավորը ($Q_{արդ.}$) ձևավորվում է կիսամյակի ընթացքում՝ ըստ հետևյալ բաղադրամասերի՝

ա) դասընթացի լսարանային պարապմունքներին ուսանողի մասնակցության աստիճանից, որը լիարժեք իրականացնելու դեպքում ուսանողը վաստակում է 4 միավոր: Դասընթացին ուսանողի մասնակցության $Q_{մաս.}$ միավորը որոշվում է *աղյուսակ 1-ում* բերված սանդղակի չափանիշներին համապատասխան.

Աղյուսակ 1.

Մասնակցության աստիճանը (%)	Հատկացվող միավորը
91-100	4
81-90	3
71-80	2
61-70	1
≤60	0

Օրինակ 1. Եթե 12 լսարանային ժամ աշխատաձավալով դասընթացից ուսանողն ունի 5 ժամ բացակայություն, սպա դասընթացին մասնակցության աստիճանը կլինի՝

$$\left(1 - \frac{5}{12}\right) \times 100\% = (1 - 0,42) \times 100\% = 58\%:$$

Համաձայն աղյուսակի՝ $Q_{մաս.} = 0$ միավոր:

Օրինակ 2. Եթե 24 լսարանային ժամ աշխատաձավալով դասընթացից ուսանողն ունի 5 ժամ անհարգելի և 2 ժամ հարգելի բացակայություն, սպա դասընթացին մասնակցության աստիճանը կլինի՝

$$\left(1 - \frac{5}{24 - 2}\right) \times 100\% = (1 - 0,23)$$

$\times 100\% = 77\%$: Համաձայն աղյուսակի՝ $Q_{մաս.} = 2$ միավոր:

բ) ուսուցանվող նյութի՝ ուսանողի կողմից յուրացման աստիճանի ստուգման նպատակով անցկացվող 2 ընթացիկ (միջանկյալ) քննությունների արդյունքներից ($\Sigma \text{Ք}_{\text{ընթ.}}$), որոնցից յուրաքանչյուրին հատկացվում է առավելագույնը 4 միավոր,

գ) եզրափակիչ քննության արդյունքից ($\text{Ք}_{\text{եզր.}}$), որը կարող է գնահատվել մինչև 8 միավոր:

Դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) արդյունաբար գնահատականը/միավորը հաշվարկվում է որպես գնահատման առանձին բաղադրամասերով վաստակած միավորների գումար՝

$$Q_{\text{արդ.}} = Q_{\text{մաս.}} + \Sigma \text{Ք}_{\text{ընթ.}} + \text{Ք}_{\text{եզր.}} :$$

Ըստ այդմ, *եզրափակիչ գնահատումով դասընթացն* ունի գնահատման հետևյալ սխեման, որտեղ տրված են գնահատման առանձին բաղադրամասերի համար սահմանված հնարավոր առավելագույն միավորները (բոլոր բաղադրամասերը գնահատվում են ամբողջ միավորներով⁷).

Աղյուսակ 2.

Գնահատման բաղադրամասը	Գ _{մաս.}	Ք _{ընթ.1}	Ք _{ընթ.2}	Ք _{եզր.}	Գ _{արդ.}
Միավորը	4	4	4	8	20

Օրինակ, եթե ուսանողի մասնակցությունը դասընթացին գնահատվել է 3 միավոր, դասընթացի համար նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից նա վաստակել է համապատասխանաբար 3 և 4 միավորներ, իսկ եզրափակիչ քննությունից՝ 6 միավոր, ապա այդ դասընթացի արդյունաբար գնահատականը կլինի՝ $Q_{\text{արդ.}} = 3 + 3 + 4 + 6 = 16$:

3. *Առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացը* գնահատվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների (գնահատումների) արդյունքներով: Ընթացիկ ստուգման ձևն ընտրում է դասընթացը կազմակերպող ամբիոնը:
4. *Առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացից* (ուսումնական մոդուլից) ուսանողի ստացած արդյունաբար (կիսամյակային)

⁷ Ընթացիկ քննության մեկ առաջադրանքի արժեքը գնահատվում է առնվազն 1 միավոր, իսկ գնահատման քայլը՝ առնվազն 0,5 է:

գնահատականը/միավորը ($Q_{արդ.}$) ձևավորվում է կիսամյակի ընթացքում՝ ըստ հետևյալ բաղադրամասերի՝

ա) դասընթացի լսարանային պարապմունքներին ուսանողի մասնակցության աստիճանից՝ $Q_{մաս.}$, որը լիարժեք իրականացնելու դեպքում ուսանողը կարող է վաստակել 4 միավոր: Մասնակցության աստիճանը գնահատվում է համաձայն *աղյուսակ 1*-ում բերված սանդղակի,

բ) ուսուցանվող նյութի՝ ուսանողի կողմից յուրացման աստիճանի ստուգման նպատակով անցկացվող 2 ընթացիկ ստուգումների արդյունքներից ($\sum U_{ընթ.}$), որոնցից յուրաքանչյուրին հատկացվում է առավելագույնը 8 միավոր:

Դասընթացի (ուսումնական մոդուլի) արդյունաբար գնահատականը/միավորը հաշվարկվում է որպես գնահատման առանձին բաղադրամասերով վաստակած միավորների գումար՝

$$Q_{արդ.} = Q_{մաս.} + \sum U_{ընթ.} :$$

Ըստ այդմ, *առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացն* ունի գնահատման հետևյալ սխեման, որտեղ տրված են գնահատման առանձին բաղադրամասերի համար սահմանված հնարավոր առավելագույն միավորները (բոլոր բաղադրամասերը գնահատվում են ամբողջ միավորներով⁸):

Աղյուսակ 3.

Գնահատման բաղադրամասը	$Q_{մաս.}$	$U_{ընթ. 1}$	$U_{ընթ. 2}$	$Q_{արդ.}$
Միավորը	4	8	8	20

Օրինակ, եթե ուսանողի մասնակցությունը դասընթացին գնահատվել է 2 միավոր, դասընթացի համար նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից նա վաստակել է համապատասխանաբար 5 և 7 միավորներ, ապա այդ դասընթացի արդյունաբար գնահատականը կլինի՝ $Q_{արդ.} = 2 + 5 + 7 = 14$:

5. Գնահատման՝ վերը նկարագրված եղանակները կիրառվում են միայն *մասնագիտական կրթամասի* բաղկացուցիչ դասընթացների (ուսումնական մոդուլների) գնահատման համար: *Հումանիտար ու սոցիալ-տնտեսագիտական և մաթեմատիկական ու բնագիտական*

⁸ Ընթացիկ ստուգման մեկ առաջադրանքի արժեքը գնահատվում է առնվազն 1 միավոր, իսկ գնահատման քայլն առնվազն 0,5 է:

կրթամասերի բաղկացուցիչ դասընթացների գնահատումն իրականացվում է ավանդական եղանակով (ստուգաքն կամ 20 միավորանոց սանդղակով գնահատվող եզրափակիչ քննություն): Պրակտիկաները գնահատվում են ստուգաքնի ձևով:

6.3. Ընթացիկ և եզրափակիչ գնահատման կազմակերպումը

1. Ընթացիկ և եզրափակիչ քննությունների/ստուգումների ենթակա ուսումնական նյութի բովանդակությունը, քննությունների ձևերը, հարցաշարերը և ժամանակացույցը, ինչպես նաև գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները տրամադրվում են ուսանողներին նախապես (կիսամյակի առաջին 2 շաբաթվա ընթացքում):
2. Ընթացիկ և եզրափակիչ քննությունների ժամանակացույցները կազմում են ֆակուլտետները, և հաստատվում են ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորի կողմից: Քննությունների հաստատված ժամանակացույցի մեկ օրինակը հանձնվում է ուսումնամեթոդական վարչություն:
3. Ընթացիկ քննություններն անց են կացվում ուսումնառության կիսամյակի 5÷6-րդ և 11÷12-րդ շաբաթներում (դասերից դուրս):
4. Ընթացիկ ստուգումներն անց են կացվում 6-րդ և 12-րդ շաբաթներում՝ տվյալ առարկան դասավանդող դասախոսի կողմից (դասերից դուրս):
5. Եզրափակիչ քննություններն անց են կացվում կիսամյակային քննաշրջաններում՝ 13÷16-րդ շաբաթներում:
6. Բոլոր գրավոր քննությունները և ստուգումները գրանցվում են ուսանողներին տրամադրված սահմանված նմուշի տետրերում, իսկ գրավոր աշխատանքի ավարտը վավերացվում է դեկանատի կնիքով: Քննության/ստուգման ավարտից հետո քննությունն ընդունած դասախոսը քննական ամփոփագիրը նույն օրը ներկայացնում է դեկանատ:
7. Քննության գնահատականը հրապարակելու պահից ուսանողն իրավունք ունի այն գանգատարկելու գնահատումն իրականացրած դասախոսին կամ քննական հանձնաժողովին, իսկ վերջինիս հետ անհամաձայնության դեպքում՝ նույն օրը դիմելու դասընթացը կազմակերպող ամբիոնի վարիչին, այնուհետև նաև ֆակուլտետի դեկանին:

6.4. Գնահատման սանդղակը և նշագրումը

1. ԵՊՀ-ում ուսանողի ուսումնառության արդյունքների գնահատման համար կիրառվում է գնահատականների 20 միավորանոց սանդղակը, որը ներկայացված է ստորև.

Աղյուսակ 4.

Գնահատման արդյունա- րար միավորը	Գնահատականը
18-20	«Գերազանց»
13-17	«Լավ»
8-12	«Բավարար»
0-7	«Անբավարար»
0	«Չներկայացած»
-	«Ստուգված» /«Չստուգված»

Ուսանողի ստուգարքային գրքույկում և դասընթացի քննական ամփոփագրում գնահատման արդյունարար միավորի հետ մեկտեղ փակագծերում նշվում է նաև համապատասխան գնահատականը (օրինակ՝ 18 (գերագ.)):

2. Դասընթացներից, որոնցից ուսանողը վաստակել է 8-ից ցածր արդյունարար միավոր կամ գնահատվել է «Չստուգված», կրեդիտներ չեն տրվում: «Ստուգված» գնահատման դեպքում ուսանողի օգտին վարկանիշային միավորներ⁹ չեն գրանցվում, հետևապես այն չի ազդում ուսանողի միջին որակական գնահատականի (ՄՈԳ) վրա:

6.5. Ուսանողի ակադեմիական տեղեկագիրը

1. Ուսանողի ուսումնական գործունեության արդյունքներն ու առաջադիմության ցուցանիշներն ուսման որոշակի ժամանակահատվածի կամ ողջ շրջանի ընթացքում վավերագրելու համար ԵՊՀ ֆակուլտետները յուրաքանչյուր ուսանողի համար, նրա

⁹ Վարկանիշային միավորի վերաբերյալ տե՛ս սույն կարգի 6.5. կետը:

ընդունման պահից սկսած, վարում են *ակադեմիական տեղեկագիր*¹⁰, որտեղ յուրաքանչյուր քննաշրջանից հետո գրանցվում են ուսանողի ուսումնասիրած դասընթացները և կրթական մոդուլները, վաստակած կրեդիտները և ստացած արդյունարար գնահատականներն ըստ կրթական մոդուլների և կիսամյակների: Տեղեկագիրն արտացոլում է ուսանողի կատարած ուսումնական աշխատանքի ծավալը և կրթական ձեռքբերումների որակը:

2. Ուսանողի վաստակած կրեդիտները վավերագրվում և կուտակվում են նրա ակադեմիական տեղեկագրում և մնում ուժի մեջ նրա ուսումնառության ողջ շրջանում՝ անկախ ուսումնառության ընդհատումից կամ տվյալ ուսումնական ծրագրի հետագա հնարավոր փոփոխություններից:
3. Ուսանողի ուսման առաջադիմության ընդհանրացված արդյունքները ներկայացնելու համար ակադեմիական տեղեկագրում կիսամյակային արդյունքներից հետո նշվում են տվյալ կիսամյակի և մինչև ուսման տվյալ ժամանակահատվածն ուսանողի առաջադիմությունն ամբողջացնող ամփոփիչ տվյալները, որոնք ներառում են հետևյալ 4 քանակական ցուցանիշները¹¹.
 - *գումարային կրեդիտների քանակը,*
 - *գնահատված կրեդիտների քանակը,*
 - *վարկանիշային միավորները,*
 - *միջին որակական գնահատականը:*
4. *Գումարային կրեդիտը (Գ)* կրթական ծրագրի ավարտական պահանջները բավարարելու նպատակով ուսանողի վաստակած կրեդիտների գումարն է:
5. *Գնահատված կրեդիտը (ԳԳ)* գումարային կրեդիտների այն մասն է, որը գնահատված է թվային միավորներով.

ԳԿ = \sum Կրեդիտ:

6. *Վարկանիշային միավորը (ՎՄ)* յուրաքանչյուր կրեդիտի համար ուսանողի ստացած գնահատականների գումարն է, որը հաշվարկվում է որպես առանձին դասընթացների (մոդուլների)

¹⁰ Ակադեմիական տեղեկագրի օրինակները բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերի համար կցված են սույն կարգին (*հավելվածներ 1 և 2*):

¹¹ Տե՛ս ակադեմիական տեղեկագրին կից օրինակը:

գնահատված կրեդիտների և դրանց արդյունարար գնահատականների արտադրյալների գումար.

$$\text{ՎՄ} = \sum \text{Կրեդիտ} \times \text{Գ}_{\text{արդի}}$$

որտեղ $\text{Գ}_{\text{արդի}}$ -ը տվյալ ուսումնական մոդուլից ստացված արդյունարար գնահատականն է:

Օրինակ, եթե ուսանողը 5, 4 և 6 կրեդիտանոց դասընթացներից գնահատվել է (վաստակել է) համապատասխանաբար 12, 16 և 19 միավոր, ապա դասընթացների այդ խմբից ուսանողի վաստակած վարկանիշային միավորը հավասար է՝ $\text{ՎՄ} = 5 \times 12 + 4 \times 16 + 6 \times 19 = 238$ ՝ 300 հնարավորից ($5 \times 20 + 4 \times 20 + 6 \times 20$):

7. Միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ) կրեդիտներով կշռված գնահատականների միջինն է, որը հաշվարկվում է վարկանիշային միավորները գնահատված կրեդիտների գումարի վրա բաժանելով (արդյունքը կլորացվում է 1/100-ի ճշտությամբ).

$$\text{ՄՈԳ} = \frac{\text{ՎՄ}}{\text{ԳԿ}}$$

Օրինակ, նախորդ դեպքում դիտարկված դասընթացների խմբի համար հաշվարկված միջին որակական գնահատականը կլինի՝ $\text{ՄՈԳ} = \frac{238}{15} = 15,87$ ՝ 20 հնարավորից:

8. Հաշվառվում և ակադեմիական տեղեկագրում գրանցվում են կիսամյակային (հաշվարկված առանձին կիսամյակի համար) և արդյունարար (հաշվարկված ուսման տվյալ շրջանի համար) վարկանիշային միավորները և ՄՈԳ-երը:

6.6. Ուսման առաջադիմությունը

1. Ըստ ուսման առաջադիմության՝ ուսանողները դասակարգվում են՝ առաջադիմող, փորձաշրջանի կարգավիճակում գտնվող և հեռացման ենթակա:

2. Ուսանողը համարվում է *առաջադիմող*, եթե՝
 - ա) կիսամյակում ունի առնվազն 20 կրեդիտ ուսումնական միջին բեռնվածություն,
 - բ) հավաքել է տվյալ կիսամյակի համար ուսումնական ծրագրով սահմանված բոլոր պարտադիր դասընթացների¹² կրեդիտները:
3. Ուսանողը համարվում է *փորձաշրջանի կարգավիճակում*, եթե չի բավարարել նախորդ կետում նշված պայմաններից որևէ մեկը, և ռեկտորատի կողմից նրան թույլատրվել է մասնակցել ակադեմիական պարտքերի մարմանը (լուծարքին):
4. Փորձաշրջանի կարգավիճակ ունեցող ուսանողին հնարավորություն է տրվում ուղղելու թերացումներն ու բացթողումները և բարձրացնելու ուսման առաջադիմությունը ծրագրի նվազագույն պահանջներին համապատասխան:
5. Բակլավրի կրթական ծրագրի համար փորձաշրջանի տևողությունը համընկնում է ակադեմիական պարտքերի մարման (լուծարքի) շրջանի հետ, իսկ մագիստրոսի ծրագրում ուսանողին կարող է տրվել նաև լրացուցիչ ժամանակ՝ դասընթացը կրկնելու համար:
6. Փորձաշրջանի կարգավիճակում գտնվող ուսանողը համարվում է հեռացման ենթակա, եթե սահմանված ժամկետում դուրս չի գալիս այդ կարգավիճակից: Հեռացված ուսանողի վերականգնումը կատարվում է նույն կիսամյակում՝ ուսումնառության նախորդ ընթացքում վաստակած բոլոր կրեդիտների պահպանմամբ:
7. Նույն ուսումնական բեռնվածությամբ ուսանողների ակադեմիական առաջադիմությունները համեմատվում են (ուսանողական նպաստներ, պետական, ներքուհական և այլ տեսակի կրթաթոշակներ հատկացնելիս) նրանց միջին որակական գնահատականներով, իսկ միևնույն կրթական ծրագրում ընդգրկված տարբեր ուսումնական բեռնվածություն ունեցող ուսանողներին՝ վարկանիշային միավորներով:

7. Քննությունների վերահանձնումը և դասընթացի կրկնումը

1. Դասընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանը որոշելիս հաշվի չեն առնվում հարգելի պատճառներով բացակայության դեպքում բաց թողնված դասաժամերը, եթե այն հավաստող սահմանված կարգի բժշկական

¹² Տե՛ս դասընթացների ա) խումբը, բաժին 3, 3-րդ կետ:

տեղեկանքը կամ դիմումը ներկայացվում է հաճախումները վերսկսելուց հետո 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում:

2. Քննությանը կամ ստուգմանը չներկայանալը համարվում է հարգելի միայն այն դեպքում, երբ ուսանողը ստացիոնար բուժում է անցնում բժշկական հաստատությունում և մինչև քննության օրը ներառյալ այդ մասին գրավոր իրազեկում է դեկանատին, իսկ հիվանդության վերաբերյալ համապատասխան բժշկական տեղեկանքը ներկայացնում է մինչև բուժման շրջանի ավարտի հաջորդ օրը ներառյալ:
3. Ընթացիկ (միջանկյալ) քննությունների կամ ստուգումների արդյունքների վերահանձնում, այդ թվում նաև ակադեմիական պարտքերի մարման (լուծարքի) շրջանում, չի թույլատրվում:
4. Հարգելի պատճառով ընթացիկ քննությանը կամ ստուգմանը չներկայացած ուսանողը կարող է այն հանձնել հիվանդության շրջանի ավարտից հետո՝ 5-օրյա ժամկետում, դեկանատի կողմից հաստատված ժամանակացույցով:
5. Հարգելի պատճառներով եզրափակիչ քննությանը չներկայացած ուսանողն ակադեմիական պարտքերի մարման շրջանում կարող է վերահանձնել այն:
6. Առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթացի գնահատման արդյունարար միավորի նվազագույն 8-ի շեմը չապահոված ուսանողն ակադեմիական պարտքերի մարման (լուծարքի) շրջանում բարձրացնում է իր արդյունարար միավորը մինչև անցողիկ 8-ը՝ վերահանձնելով անհրաժեշտ քանակի ընթացիկ ստուգումներ:

Օրինակ, եթե ուսանողի մասնակցությունը դասընթացին գնահատվել է 2 միավոր, դասընթացի համար նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից նա վաստակել է համապատասխանաբար 1 և 2 միավորներ, ապա այդ դասընթացի արդյունարար միավորը կլինի՝ $Q_{արդ.} = 2 + 1 + 2 = 5$, որը ցածր է նվազագույն շեմային պահանջից (8 միավոր): Այս դեպքում ուսանողը պարտքերի մարման շրջանում վերահանձնում է մեկ կամ երկու ընթացիկ ստուգումներ (ըստ անհրաժեշտության), սակայն նրա արդյունարար միավորը չի կարող գերազանցել անհրաժեշտ նվազագույնը՝ $Q_{արդ.} \leq 8$:

7. Եզրափակիչ գնահատումով դասընթացի գնահատման արդյունարար միավորի նվազագույն 8-ի շեմը չապահոված ուսանողն ակադեմիական պարտքերի մարման (լուծարքի) շրջանում պետք է վերահանձնի եզրափակիչ քննությունը՝ վերջինիս համար սահմանված 8 միավորի ձեռքբերման հնարավորությամբ:

Օրինակ, եթե ուսանողի մասնակցությունը դասընթացին գնահատվել է 2 միավոր, դասընթացի համար նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից նա վաստակել է համապատասխանաբար 1 և 2 միավորներ, իսկ եզրափակիչ քննությունից՝ 2 միավոր, ապա այդ դասընթացի արդյունարար գնահատականը կլինի՝ $Q_{արդ.} = 2 + 1 + 2 + 2 = 7$, որը ցածր է նվազագույն շեմային պահանջից (8 միավոր): Այս դեպքում ուսանողը պարտքերի մարման շրջանում վերահանձնում է միայն եզրափակիչ քննությունը՝ սահմանված 8 միավորի ձեռքբերման հնարավորությամբ, իսկ արդյունարար գնահատականը փոխվում է եզրափակիչ քննության միավորների տարբերությամբ: Օրինակ, եթե եզրափակիչ քննության 2 միավորը լուծարքում բարձրացվել է մինչև 5, ապա $Q_{արդ.} = 7 + (5 - 2) = 10$:

8. Հաջողությամբ հանձնված դասընթացների կրեդիտները կուտակվում են ուսանողի ակադեմիական տեղեկագրում և մնում ուժի մեջ՝ անկախ կիսամյակում ցածր առաջադիմությամբ պայմանավորված ուսման ընդհատման հանգամանքից:
9. Կրեդիտների կուտակման գործառույթի շնորհիվ վերանում է տարբեր պատճառներով ուսումնառությունն ընդհատած և այն վերսկսող ուսանողի կողմից կիսամյակն ամբողջությամբ կրկնելու անհրաժեշտությունը:

8. Դասընթացների տեղեկագիրքը

1. Համալսարանը յուրաքանչյուր ուստարվա համար հրապարակում է *ԵՊՀ դասընթացների տեղեկագիրք* (տպագրված և/կամ կայքէջում տեղադրված էլեկտրոնային տարբերակով), որը նաև կրեդիտային համակարգով ուսումնառության ուղեցույց է:
2. *Դասընթացների տեղեկագիրքը* նախատեսված է համալսարանում իրականացվող կրթական ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ուսանողներին, դասախոսական ու վարչական կազմին, ինչպես նաև լայն հանրությանը մատչելի դարձնելու համար և պարունակում է.
 - ա) ընդհանուր տեղեկություն Համալսարանի վերաբերյալ՝ տեսակը և կարգավիճակը, ուսումնական ստորաբաժանումները, առաջարկվող կրթական ծրագրերը, ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցը, ներբուհական հիմնական կանոնները (հատկապես կրեդիտների

կուտակման, պաշտոնական ճանաչման և փոխանցման վերաբերյալ) և այլն,

բ) տեղեկություն կրթական ծրագրերի վերաբերյալ.

- ընդհանուր նկարագրությունը՝ շնորհվող որակավորումը, մուտքի շեմային պահանջները, ծրագրի նպատակները և նախանշված էլքային կրթական արդյունքները, կրթությունը շարունակելու հնարավորությունները, ծրագրի ընդհանուր կառուցվածքը և բովանդակությունը, քննական կանոնները և գնահատման կարգը, ավարտական ատեստավորման ձևերը, պրակտիկաների վերաբերյալ տեղեկատվությունը և այլն,
- առանձին դասընթացի նկարագրությունը՝ դասընթացի անվանումը և նույնացման թվանիշը, ուսուցման կիսամյակը, դասընթացին հատկացված կրեդիտները (ներառյալ շաբաթական լսարանային ժամաքանակներն ըստ պարապմունքի ձևերի), դասընթացի խնդիրները՝ արտահայտված կրթական արդյունքներով և սպասվող մասնագիտական և/կամ փոխանցելի գիտելիքներով ու կարողություններով, դասընթացի համառոտագիրը (հակիրճ բովանդակությունը/թեմաները), անհրաժեշտ նախապայմանները, ուսուցման և գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները, դասավանդման լեզուն և այլն,

գ) ընդհանուր տեղեկատվություն ուսանողների համար.

- նյութական օգնության հնարավորությունները, ուսման վարձերի գեղչման և փոխհատուցման պայմաններն ու կանոնները, գործող ուսանողական ծառայությունները, ուսանողներին հասանելի ուսումնական/լաբորատոր ենթակառուցվածքները և այլն:

9. Կրթական ծրագրերի եզրափակիչ ատեստավորումը

9.1. Բակալավրի ծրագիր

1. Ուսանողի կողմից բակալավրի ծրագրի էլքային կրթական արդյունքներին համապատասխան մասնագիտական գիտելիքների և կարողությունների ձեռքբերումը հաստատվում է ավարտական աշխատանքի կատարումով և պաշտպանությամբ և ծրագրի ավարտից հետո կազմակերպվող մասնագիտական ամփոփիչ քննությամբ, որը չի կրկնում կիսամյակային քննություններով հաստատված կրթական արդյունքների գնահատումները:

2. Ավարտական աշխատանքի թեման և ղեկավարը ընտրվում և հաստատվում են ավարտական ուստարվա առաջին 2 շաբաթվա ընթացքում, իսկ աշխատանքը կատարվում է ավարտական ուստարվա ընթացքում:
3. Ավարտական աշխատանքի պաշտպանության կազմակերպման համար հատկացվում է ուսումնառության վերջին 6 շաբաթը, որոնց ընթացքում նախատեսվում է.
 - ա) աշխատանքի ներկայացումը մասնագիտացնող ուսումնական կառույցի (ամբիոնի) քննարկմանը: Աշխատանքի հետ ներկայացվում է ղեկավարի կարծիքը, որը ներառում է կատարված աշխատանքի վերաբերյալ դրական եզրակացություն:
 - բ) Ավարտական աշխատանքի նախնական քննարկում մասնագիտացնող ամբիոնում՝ աշխատանքի հեղինակի մասնակցությամբ: Էական դիտողությունների առկայության դեպքում բակալավրի աստիճան հայցողը պարտավոր է երկշաբաթյա ժամկետում լրամշակել աշխատանքը և այն ներկայացնել լրացուցիչ քննարկման: Դրական եզրակացության դեպքում մասնագիտացնող ամբիոնի կողմից աշխատանքը երաշխավորվում է պաշտպանության:
 - գ) Մասնագիտացնող ուսումնական կառույցի (ամբիոնի) կողմից աշխատանքը գրախոսության ուղարկելու կազմակերպում:
 - դ) Ավարտական աշխատանքի հրապարակային պաշտպանությունն ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովի նիստում և բակալավրի աստիճանի շնորհում:
4. Ավարտական աշխատանքի պաշտպանությունը և մասնագիտական ամփոփիչ քննության անցկացումն իրականացվում են համաձայն ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից սահմանված կարգի:
5. Ավարտական աշխատանքի պաշտպանության և մասնագիտական ամփոփիչ քննության գնահատումը կատարվում է *աղյուսակ 4*-ում ներկայացված 20 միավորանոց սանդղակով:
6. Ավարտական աշխատանքի գնահատման ընդհանուր որակական չափանիշների համար սահմանվում են գնահատման միավորների հետևյալ չափաքանակները.

Աղյուսակ 5.

Թիվ	Չափանիշ	Առավելագույն միավորը
1	Ներկայացման որակը	6
2	Ձևակերպման որակը	6
3	Կատարման ինքնուրույնության աստիճանը	6
4	Արդիականությունը/նորությունը	2
	Ընդամենը՝	20

7. Ամփոփիչ ատեստավորման հանձնաժողովի անդամների կողմից ավարտական աշխատանքի գնահատումները կատարվում են սահմանված նմուշի գնահատման ձևաթերթում (տե՛ս *հավելված 5*):

10. Կրեդիտների փոխանցումը

1. Այլ բուհերից ԵՊՀ բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրեր կրեդիտները փոխանցելի են առանձին դասընթացների, դասընթացների խմբի կամ ուսումնառության որոշակի շրջանների (կիսամյակ, ուստարի) տեսքով: Փոխանցումը կատարվում է ուսանողի հայտի հիման վրա՝ երկու բուհերի փոխադարձ համաձայնությամբ՝ ECTS կրեդիտների փոխանցման կանոնների պահպանմամբ:
2. Այլ կրթական ծրագրից ԵՊՀ կրթական ծրագիր կրեդիտներ կարող են փոխանցվել, եթե դրանց բովանդակությունները միանման են, կամ առկա են բովանդակային տարբերություններ, սակայն վերջնական կրթական արդյունքները համարժեք են:
3. Այլ բուհում ԵՊՀ ուսանողի ուսումնառության որոշակի շրջանի (կիսամյակ, ուստարի) անցկացման դեպքում այդ ժամանակահատվածի ուսումնառության ծրագիրը դառնում է եռակողմ համաձայնագրի առարկա՝ ուսանողի, ԵՊՀ-ի և ընդունող բուհի միջև:
4. Կրեդիտների փոխանցման և ուսանողների միջբուհական փոխանակման գործընթացների կազմակերպման համար ԵՊՀ-ն նշանակում է *ECTS-ի բուհական համակարգող*, որի գործունեության հիմնական ոլորտները և պարտականությունների շրջանակները կանոնակարգվում են առանձին կարգով:

11. Ուսումնական խորհրդատուների ծառայությունը

1. Կրեդիտային համակարգով սովորող ուսանողներին ուսման գործընթացում օժանդակելու նպատակով ֆակուլտետները կազմակերպում են ուսումնական խորհրդատուների (կուրատորների) ծառայություն, որում ընդգրկում են մասնագիտության կամ մասնագիտությունների խմբի ուսումնական ծրագրերին քաջատեղյակ մասնագետների:
2. Մասնագիտության կամ մասնագիտությունների խմբի ուսումնական խորհրդատուների թիվը սահմանում է ֆակուլտետը՝ ելնելով տարբեր կրթական ծրագրերում ընդգրկված ուսանողների թվի և ֆակուլտետի դասախոսական ներուժի համադրումից:
3. Ուսումնական խորհրդատուն իրականացնում է խորհրդատվական ծառայություններ մեկ կամ մի քանի հարակից մասնագիտությունների գծով և հսկում իրեն ամրագրված ուսանողների ուսումնական առաջընթացը նրանց ուսումնառության ողջ շրջանում:
4. Խորհրդատուն ներկայացնում է ուսանողների ուսումնական շահերը, ուսումնական գործընթացի հետ կապված տարաբնույթ հարցերի շուրջ նրանց համար պարբերաբար կազմակերպում խմբային և անհատական խորհրդատվություններ, օգնում դասընթացների ընտրության և անհատական ուսումնական ծրագրերի կազմման գործընթացներում:

12. Ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները

1. Ուսանողը պարտավոր է՝
 - ծանոթանալ կրեդիտային համակարգով ուսուցման սույն կարգին և խստորեն հետևել դրա պահանջներին,
 - կատարել ուսումնական դասընթացների և քննությունների համար սահմանված պահանջները,
 - կանոնավոր հաճախել իր ուսումնառության ծրագրում ընդգրկված բոլոր դասընթացներին:
2. Ուսանողն իրավունք ունի՝
 - ընտրելու տվյալ մասնագիտության (մասնագիտացման) ուսուցման համար Համալսարանի կողմից առաջադրվող կամ ընտրական դասընթացներ՝ ուսումնական ծրագրի պահանջներին համապատասխան,

- միջբուհական փոխանակման և (կամ) ակադեմիական շարժունության ծրագրերի շրջանակներում ուսումնառության որոշակի շրջան (կիսամյակ, ուստարի) ուսումնառելու այլ բուհում (ներառյալ՝ օտարերկրյա),
- փոխադրվելու մեկ այլ բուհ (ներառյալ օտարերկրյա)՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության սահմանած կարգի,
- ցանկացած կրթական աստիճանում ընդհատելու կամ շարունակելու ուսումնառությունը ԵՊՀ-ում՝ համաձայն գործող կարգի,
- հիմնավորված կերպով դիմելու և ստանալու իր ակադեմիական տեղեկագիրը՝ ավարտված ուսումնառության կամ ուսումնական ծրագրի չավարտված մասի համար,
- բակալավրի կամ մագիստրոսի աստիճանը և համապատասխան որակավորումը հաստատող ավարտական փաստաթղթի (դիպլոմի) հետ միասին անվճար ստանալու ՀՀ Կառավարության որոշմամբ հաստատված համաեվրոպական նմուշի դիպլոմի հավելված՝ երկու լեզվով՝ հայերեն և անգլերեն:

13. Եզրափակիչ դրույթներ

Սույն կարգը գործողության մեջ է դրվում 2013/2014 ուստարվանից՝ ԵՊՀ բակալավրի հեռակա ուսուցման ձևով կրթական ծրագրերում ընդգրկված 1-ին կուրսի ուսանողների ուսումնառությունը կազմակերպելու համար:

II ԲԱԺԻՆ

ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Մաս I.

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Դեղագիտության և քիմիայի ֆակուլտետը բակալավրի հեռակա կրթական ծրագրով կազմակերպում է ուսուցում՝ «Քիմիա» մասնագիտության <<Դեղագործական քիմիա>> մասնագիտացման գծով.

1. Ուսումնական ծրագրի կառուցվածքը

Բակալավրի ուսումնական ծրագիրը ներառում է հինգ հիմնական կրթամաս՝ ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական, ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական, ընդհանուր մասնագիտական և հատուկ մասնագիտական դասընթացներ, ինչպես նաև կրթական այլ մոդուլներ: Ծրագրի ընդհանուր կառուցվածքը բերված է ստորև.

Կրթամաս	Կրեդիտներ	Դասընթաց-մոդուլների քանակը
Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական	36	12
<i>Պարտադիր</i>	32	10
<i>Կամընտրական</i>	4	2
Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական	8	3
<i>Պարտադիր</i>	8	3
Ընդհանուր մասնագիտական	139	33
Հատուկ մասնագիտական դասընթացներ	19	4
<i>Կամընտրական</i> դասընթացներ	0	0
Կրթական այլ մոդուլներ	38	7
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	240	59

Բակալավրի պատրաստման ծրագիրը բաղկացած է 2 հիմնական կառուցամասից՝ ընդհանուր կրթական (պատրաստականության) և մասնագիտական, որոնցից յուրաքանչյուրով նախատեսված ուսումնական բեռնվածությունները՝ արտահայտված կրեդիտներով, ըստ ուսումնական կիսամյակների բերված են ստորև.

Կիսամյակ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Ընդամենը
Ընդհանուր կրթության կառուցամաս, <i>կրեդիտ</i>	14	14	10	2	0	0	4	0	0	0	44
Մասնագիտական կրթության կառուցամաս, <i>կրեդիտ</i>	11	9	17	22	24	19	24	24	22	24	196
Ընդամենը, <i>կրեդիտ</i>	25	23	27	24	24	19	28	24	22	24	240

Ուսումնական կիսամյակի համար սահմանված է 16-շաբաթյա տևողությունը, որից 4-ը հատկացվում է տեսական ուսուցման, 8-ը՝ ինքնուրույն աշխատանքի և կոնսուլտացիաների, իսկ 4-ը՝ քննաշրջանի համար: Ուսանողը կիսամյակում պետք է ունենա 24 կրեդիտ ուսումնական բեռնվածություն (10% թույլատրելի շեղումով), իսկ մեկ ուսումնական տարում՝ 48 կրեդիտ: Ուսումնական ծրագրի լրիվ աշխատածավալը համապատասխանում է 240 կրեդիտի:

2. Ծրագրի բովանդակությունը

2.1. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս

Ծրագրի ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍ) կրթամասը ներառում է կրթական մոդուլների երկու փաթեթ՝ պարտադիր և կամ-ընտրական: Դրանց առկայությունը ծրագրում նպատակաուղղված է համալսարանական կրթության ընդհանուր տեսական հենքի ձևավորմանը:

ՀՍ պարտադիր դասընթացներ

ՀՍ պարտադիր դասընթացների ցանկը ներառում է ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և հաշվարկված կրեդիտատարությամբ հետևյալ մոդուլ-դասընթացները.

Թվանիշ	Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Լսարանային ժամ (դ/գ/լ) ¹³	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
1401/BH01	<i>Հայոց լեզու և գրականություն-1</i>	2	12 (3/9/0)	1	<i>ստուգաթղթ</i>
1401/BH02	<i>Հայոց լեզու և գրականություն-2</i>	2	12 (3/9/0)	2	<i>քննություն</i>

¹³ Այստեղտե՝ դ – դասախոսություն, գ – գործնական կամ սեմինար պարապմունք, լ – լաբորատոր աշխատանք:

1704/BH01	Ռուսաց լեզու-1	4	24 (0/24/0)	1	ստուգարք
1704/BH02	Ռուսաց լեզու-2	4	24 (0/24/0)	2	ստուգարք
1602/BH01 1604/BH01 1608/BH01	Օտար լեզու-1 ¹⁴	4	24 (0/24/0)	1	ստուգարք
1602/BH02 1604/BH02 1608/BH02	Օտար լեզու-2	4	24 (0/24/0)	2	ստուգարք
1602/BH02 1604/BH02 1608/BH02 1704/BH03	Լրացուցիչ լեզվական դասընթաց (Ռուսաց լեզու-3 կամ Օտար լեզու-3)	4	24 (0/24/0)	3	քննություն
1106/BH01	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	2	12 (9/3/0)	1	ստուգարք
1106/BH02	Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	2	12 (9/3/0)	2	քննություն
1302/BH01	Փիլիսոփայության հիմունքներ	4	24 (18/6/0)	3	քննություն

ՀՍ կամընտրական դասընթացներ

ՀՍ կամընտրական դասընթացների ցանկը պարունակում է համեմատաբար ազատ բովանդակային կառուցվածքով և հաշվարկված կրեդիտատարությամբ հետևյալ մոդուլները, որոնցից ուսանողը հնարավորություն ունի ընտրելու երկուսը.

Թվանիշ	Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Լսարանային ժամ (դ/գ/լ)	Կիսամյակ	Փնահատման ձևը
1001/BH01	Տնտեսագիտություն	2	12 (12/0/0)	4	ստուգարք
1202/BH01	Քաղաքագիտություն				ստուգարք
1901/BH01	Երավագիտություն				ստուգարք
1107/BH01	Մշակութաբանություն	2	12 (12/0/0)	3	ստուգարք
2101/BH01	Կրոնների պատմություն				ստուգարք

2.2 Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական կրթամաս

Ծրագրի ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸՄԲ) կրթամասը նույնպես ներառում է կրթական մոդուլների երկու փաթեթ՝ պարտադիր և կամընտրական:

ԸՄԲ պարտադիր դասընթացներ

ԸՄԲ պարտադիր դասընթացների ցանկը ներառում է ամրագրված բովանդա-

¹⁴ Անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն

կային կառուցվածքով և հաշվարկված կրեդիտատարությամբ հետևյալ մոդուլները.

Թվանիշ	Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Լսարանային ժամ (դ/գ/լ)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
2301/BH01	Համակարգչից օգտվելու հմտություններ	2	12 (3/9/0)	1	ստուգարք
0002/BH01	Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն	4	24 (12/12/0)	6	ստուգարք
0607/BH01	Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	2	12 (12/0/0)	2	ստուգարք

2.3. Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս

Կրթական ծրագրի ընդհանուր մասնագիտական (ԸՄԴ) կրթամասը նպատակաուղղված է տվյալ մասնագիտությամբ պատրաստությունն իրականացնելու գործառույթի կատարմանը: Դրա բովանդակությունը, դասընթացների կազմը և դրանց կրեդիտատարությունը «Քիմիա-դեղագործական քիմիա» մասնագիտության համար բերված է ստորև.

«Քիմիա» մասնագիտություն «դեղագործական քիմիա» մասնագիտացում

Թվանիշ	Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Լսարանային ամ(դ/գ/լ)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
0608/B15	Ընդհանուր և անօրգանական քիմիա	4	24 (12/0/12)	1	քննություն
0703/B01	Կենսաբանություն	4	24 (12/12/0)	1	քննություն
0706/B01	Մարդու անատոմիա	3	20 (12/0/6)	1	քննություն
0703/B02	Բուսաբանություն-1	4	24 (12/0/12)	2	ընթացիկ ստուգումներ
0706/B02	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	3	20 (12/0/6)	2	քննություն
0102/B01	Մաթեմատիկա	3	18 (6/12/0)	3	ընթացիկ ստուգումներ
0703/B03	Բուսաբանություն-2	4	24 (12/0/12)	3	քննություն
0410/B01	Ֆիզիկա	4	24 (12/0/12)	4	ընթացիկ ստուգումներ

1406/B01	Լատիներեն-1	2	24 (12/0/12)	3	ընթացիկ ստուգումներ
0608/B04	Անալիտիկ քիմիա-1	4	24(12/0/12)	3	քննություն
1406/B02	Լատիներեն-2	2	12 (0/12/0)	4	քննություն
0610/B02	Անալիտիկ քիմիա-2	4	24(12/0/12)	4	ընթացիկ ստուգումներ
0604/B01	Ֆիզիկական և կոլոիդային քիմիա	5	30 (12/0/18)	4	քննություն
0603/B19	Օրգանական քիմիա-1	7	42 (21/0/21)	4	քննություն
0610/B01	Թունաբանական քիմիա-1	4	24 (12/0/12)	4	քննություն
0610/B03	Օրգանական քիմիա-2(ԲՄՔ)	7	36 (18/0/18)	5	քննություն
0610/B05	Թունաբանական քիմիա-2	5	24 (12/0/12)	6	քննություն
0610/B04	Ֆարմքիմիա-1	5	24 (12/0/12)	6	քննություն
0702/B01	Կենսաքիմիա-1	4	18 (12/0/6)	5	քննություն
0705/B01	Մանրէաբանություն-1	3	18 (6/0/12)	5	ընթացիկ ստուգումներ
0610/B07	Ֆարմքիմիա-2	5	30 (12/0/18)	6	ընթացիկ ստուգումներ
0702/B02	Կենսաքիմիա-2	3	18 (6/0/12)	6	քննություն
0705/B02	Մանրէաբանություն (իմունոլոգիա, վիրուսոլոգիա)	3	18 (12/0/6)	6	ընթացիկ ստուգումներ
0611/B01	Դեղաբանություն-1	6	36 (12/12/12)	6	քննություն
0611/B05	Բիոէթիկա	2	12 (6/6/0)	6	Ընթացիկ ստուգումներ
0611/B02	Դեղաբանություն-2	4	245 (12/12/0)	7	քննություն
0609/B01	Ֆարմատեխնոլոգիա-1 (գործարանային)	6	30 (12/0/18)	7	քննություն
0610/B08	Ֆարմքիմիա-3	5	30 (12/0/18)	7	ընթացիկ ստուգումներ
0610/B09	Դեղարտադրության ստանդարտիզացում և GMP	4	24 (12/12/0)	7	Քննություն
0609/B02	Ֆարմատեխնոլոգիա-2 (դեղատնային)	6	36 (12/0/24)	8	քննություն

0611/B03	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	6	30(18/12/0)	8	Քննություն
0611/B04	Ընդհանուր հիգիենա	4	24 (12/0/12)	9	Քննություն
0610/B06	Կենսատեխնոլոգիա	4	24 (12/0/12)	9	քննություն

Ծրագրի մասնագիտական հատվածում նախատեսված է նաև 2-ական կրեդիտ աշխատածավալով կուրսային 2 աշխատանքների կատարում, որոնց արդյունքների ստուգումը իրականացվում է տարբերակված գնահատման եղանակով (թվանշանով):

2.4. Հատուկ մասնագիտական կրթամաս

Կրթական ծրագրում հատուկ մասնագիտական (ՀՄԴ) կրթամասի առկայությունը պայմանավորված է տվյալ մասնագիտության որոշ ոլորտների առավել խորը ուսուցմամբ, որը բխում է ծրագրի նպատակներից և խնդիրներից: ՀՄԴ կրթամասով նախատեսվող ուսումնական աշխատածավալը «Դեղագործական քիմիա» մասնագիտության համար կազմում է 17 կրեդիտ :

«Քիմիա» մասնագիտություն

«Դեղագործական քիմիա» մասնագիտացում

Թվանիշ	Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Լսարանային ժամ (դ/գ/լ)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
0609/B03	Դեղագիտության կառավարում և էկոնոմիկա-1	5	30(12/18/0)	7	Ընթացիկ ստուգումներ
0609/B04	Դեղագիտության կառավարում և էկոնոմիկա-2	5	24 (12/12/0)	8	Քննություն
0610/B10	Ֆարմակագնոզիա-1	5	24 (12/0/12)	8	Ընթացիկ ստուգումներ
0610/B11	Ֆարմակագնոզիա-2	4	24 (12/0/12)	9	Քննություն

2.5. Կրթական այլ մոդուլներ

Կրթական ծրագրի այս բաժինն ընդգրկում է ամրագրված կրեդիտային արժեքով հետևյալ ոչ դասընթացային կրթական մոդուլները.

**«Քիմիա» մասնագիտություն
«Դեղագործական քիմիա» մասնագիտացում**

Մոդուլ	Կրեդիտ	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
<i>Ուսումնական պրակտիկա</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>ստուգարք</i>
<i>Կուրսային աշխատանք</i>	<i>2</i>	<i>8</i>	<i>քննություն</i>
<i>Կուրսային աշխատանք</i>	<i>2</i>	<i>9</i>	<i>քննություն</i>
<i>Արտադրական պրակտիկա -1 8 շաբաթ</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>ստուգարք</i>
<i>Անփոփիչ ավարտական քննություն</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>քննություն</i>
<i>Ավարտական աշխատանք</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>քննություն</i>
<i>Արտադրական պրակտիկա -2 8 շաբաթ</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	<i>ստուգարք</i>

Մաս II.

ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ

1. Տեղեկագրքի նպատակը

Պասընթացների տեղեկագիրքը նախատեսված է **քիմիայի** ֆակուլտետում իրականացվող բակալավրի կրթական ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ուսանողներին, դասախոսական ու վարչական կազմին, ինչպես նաև լայն հանրությանը մատչելի դարձնելու համար և պարունակում է ամփոփ տեղեկատվություն ինչպես առանձին մասնագիտությունների ուսումնական ծրագրերի, այնպես էլ դրանց բաղադրիչ դասընթացների և ուսումնական մոդուլների վերաբերյալ: Այն ներառում է.

- կրթական ծրագրի ընդհանուր նկարագրությունը՝ շնորհվող որակավորումը, ծրագրի նպատակները և նախանշված էլքային կրթական արդյունքները, ծրագրի բովանդակային կազմը և կրեդիտների կառուցվածքը, ավարտական պահանջները և ատեստավորման ձևերը, պրակտիկաների վերաբերյալ տեղեկատվությունը և այլն,
- առանձին դասընթացների և ուսումնական մոդուլների հակիրճ նկարագիրը՝ դասընթացի անվանումը և նույնացման թվանիշը, ուսուցման կիսամյակը, դասընթացին հատկացված կրեդիտները (ներառյալ շաբաթական լսարանային ժամաքանակներն ըստ պարապմունքի ձևերի), դասընթացի ինդիքները՝ արտահայտված էլքային կրթական արդյունքներով և սպասվող մասնագիտական և/կամ փոխանցելի կարողություններով, դասընթացի հակիրճ բովանդակությունը, ուսուցման և գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները:

2. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացներ

2.1. Պարտադիր դասընթացներ

1401/BH01. Հայոց լեզու և գրականություն – 1 (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ, դասախոսություն և գործնական պարապմունք 1-ին կիսամյակ, ստուգաթղթ

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել ժամանակակից հայերենի հնչյունական և բառային առանձնահատկությունները, ոճագիտական հիմնական հասկացությունները, նպաստել խոսքի թերությունների վերացմանը, ծանոթացնել հայ դասական գրականության նմուշներին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունական և բառային առանձնահատկությունները. կծանոթանա հայ հեղինակների գեղարվեստական մի շարք հայտնի ստեղծագործություններին.
2. կտիրապետի իր մասնագիտական բառապաշարին, տերմինաբանությանը.
3. կկարողանա կատարել լեզվական և գրականագիտական վերլուծություններ, գրական հայերենով շարադրել մտքերը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Պատմական համառոտ ակնարկ հայերենի զարգացման փուլերի մասին: Հայերենի տեղը աշխարհի լեզուների շարքում: *Թեմա 2՝* Հնչյունաբանություն. հայերենի հնչյունական համակարգը: *Թեմա 3՝* Շեշտ, վանկ, տողադարձ. հնչյունափոխություն: Հայերենի ուղղագրության սկզբունքները: *Թեմա 4՝* Բառագիտություն. բառերի ձևախմբատային խմբերը: *Թեմա 5՝* Բառապաշար. Դասակարգման սկզբունքները. մասնագիտական բառապաշար. տերմիններ: Հայերենի բառակազմական միջոցները: *Թեմա 6՝* Հայերենի գործառական ոճերը: *Թեմա 7՝* 5-րդ դարի հայ պատմագրությունը: *Թեմա 8՝* Հայ հին և միջնադարյան քնարերգությունը: Գրական երկերի վերլուծություն:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգաթղթն անցկացվում է ստուգաթղթային թելադրության դրական գնահատականի դեպքում՝ եզրափակիչ բանավոր պատասխանի հիման վրա:

1401/BH02. Հայոց լեզու և գրականություն – 2 (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ, դասախոսություն և գործնական պարապմունք 2-րդ կիսամյակ, քննություն

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել ժամանակակից հայերենի ձևաբանա-

կան և շարահյուսական համակարգերը, ձևաբանական և շարահյուսական ոճագիտության հիմնական հասկացությունները, ծանոթացնել հայ դասական գրականության նմուշներին:

Կրթական արդյունքները

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա ժամանակակից հայերենի ձևաբանական և շարահյուսական առանձնահատկությունները. կծանոթանա հայ հեղինակների գեղարվեստական մի շարք հայտնի ստեղծագործություններին.
2. կկարողանա ճիշտ գործածել քերականական ձևերը, գործնականում կկիրառի ձևաբանական և շարահյուսական լեզվաոճական հնարները. կկարողանա վարել երկխոսություն և բանավեճ.
3. կկարողանա կատարել լեզվական և գրականագիտական վերլուծություններ:

Բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Ձևաբանություն. խոսքի մասերի դասակարգումը: *Թեմա 2՝* Ժամանակակից հայերենի թեքվող խոսքի մասերը: *Թեմա 3՝* Ժամանակակից հայերենի չթեքվող խոսքի մասերը: *Թեմա 4՝* Շարահյուսություն. կապակցման միջոցներ և եղանակներ. համաձայնությանն ու ինդրառությանը առնչվող սխալների վերացում: *Թեմա 5՝* Պարզ նախադասություն: *Թեմա 6՝* Բարդ նախադասություն. փոխակերպում և դերբայական դարձված: *Թեմա 7՝* Ուղղակի և անուղղակի խոսք: *Թեմա 8՝* Ժամանակակից հայերենի կետադրությունը: *Թեմա 9՝* Ձևաբանական և շարահյուսական ոճաբանություն: *Թեմա 10՝* Ճարտասանական հմտություններ. բանավեճի արվեստ. երկխոսության վարում և կառավարում: *Թեմա 11՝* Հայ նոր գրականության սկզբնավորումը: 19-20-րդ դարերի հայ գրականությունը: *Թեմա 12՝* Հայ նորագույն և արդի գրականություն: Գրական երկերի վերլուծություն:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Քննությունն անցկացվում է բանավոր, որից առաջ ուսանողները գրում են քննական թելադրություն (3 միավոր): Մնացած 17 միավորը բաշխվում է հետևյալ ձևով: Բանավոր քննության հարցատումը պարունակում է երկու տեսական հարց և մեկ գործնական առաջադրանք՝ համապատասխանաբար 6, 6, 5 միավոր արժեքով:

1704/BH01. Ռուսաց լեզու-1 (4 կրեդիտ)

*Շարաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք,
1-ին կիսամյակ, ստուգարք*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողի տիրապետումը ռուսաց լեզվի համակարգին, ապահովել բանավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակությունները՝ հաղորդակցվելու համար լեզվական տարբեր ոլորտներում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի ռուսաց լեզվի քերականական կառուցվածքին,
2. կկարողանա ճիշտ կազմել իր բանավոր խոսքը,
3. կկարողանա մասնակցել երկխոսությունների,
4. կկարողանա վերլուծել, մեկնաբանել և վերարտադրել գեղարվեստական և ճանաչողական բնույթի տեքստ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Հնչյունաբանություն. ձայնավորների և բաղաձայների դասակարգումը, արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: *Թեմա 2`* Բառագիտություն. պատկերացում բառիմաստի մասին, բառային միավորների հարաբերակցության ձևերը: *Թեմա 3`* Ձևաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները /բառ, ձևույթ/, խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: *Թեմա 4`* Շարահյուսություն. Շարահյուսական միավորները /բառակապակցություն, պարզ նախադասություն/, նախադասության գլխավոր անդամները, նախադասության տեսակները ըստ կառուցվածքի և հաղորդակցման ուղղվածության:

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքը անցկացվում է բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:

1704/BH02. Ռուսաց լեզու-2 (4 կրեդիտ)

*Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք
2-րդ կիսամյակ, ստուգարք*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը՝ հաղորդակցվելու համար լեզվական տարբեր ոլորտներում :

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա ռուսաց լեզվի ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները,
2. կտիրապետի տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգին,
3. կտիրապետի մասնագիտական տեքստին հատուկ շարահյուսական կառուցվածքներին,
4. կկարողանա վերարտադրել մասնագիտական տեքստը, նաև ներկայացնել նրա բովանդակությունը սեղմ և ընդարձակ,
5. կկարողանա թարգմանել մասնագիտական տեքստը հայերենից ռուսերեն:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Բառագիտություն. դարձվածներ և դարձվածների դասակարգումը: *Թեմա 2`* Ձևաբանություն. խոսքի մասերի քերականական կարգերը: Բառակազմություն. բառի ձևականական կազմը: *Թեմա 3`* Շարահյուսություն. Միակազմ նախադասություն, միակազմ նախադասության դասակարգումը: Բարդ

նախադասություն, բարդ նախադասության դասակարգումը: *Թեմա 4`* Ուղղագրություն. ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները: *Թեմա 5`* Մասնագիտական տեքստի կառուցվածքը. տվյալ մասնագիտության տերմինալին համակարգը, մասնագիտական տեքստին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները:

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքը անցկացվում է բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում տրված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:

1602/BH01. Անգլերեն լեզու -1 (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք, 1-ին կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների լեզվական գիտելիքները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում (ունկնդրել, կարդալ, խոսել, գրել):

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կհարստացնի ակտիվ և ներգոր բառապաշարը,
2. կտվորի անգլերենի քերականության հատուկ բարդություն ունեցող երևույթները,
3. ձեռք կբերի անգլերեն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու հմտություններ :

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Արտասանություն, ուղղախոսություն. անգլերենի հնչյունական համակարգի ընդհանուր բնութագիրը, հնչյունների և հնչյոթների արտասանական առանձնահատկությունները, նախադասության հնչերանգը: *Թեմա 2`* Բառապաշար, բառակազմություն. հիմնական բառակազմական միջոցներ (ածանցում, բառաբարդում, փոխակարգում): *Թեմա 3`* Քերականություն. խոսքի մասերի քերականական կարգերը, նախադասության շարադասությունը (ուղիղ և շրջուն): *Թեմա 4`* Առաջարկվող թեմաներ. ընտանիք, ընտանեկան հարաբերություններ և ավանդույթներ, իմ հետաքրքրությունները, ճանապարհորդություն, երազանքներ, իմ ապագա մասնագիտությունը, շրջակա միջավայր և նրա պահպանումը, հանրամշակութային երևույթներ և այլն:

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց` նախապես տրամադրված հարցաշարից:

1602/BH02. Անգլերեն լեզու -2 (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք, 2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների լեզվական գիտելիքները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով ընդհանուր մասնագիտական բառապաշարին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա համակարգել նախորդ փուլում յուրացրած քերականական նյութը՝ հիմնվելով հաղորդակցական սկզբունքի վրա,
2. կունենա անգլերեն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու հմտություններ,
3. կկարողանա ընկալել ունկնդրված/կարդացած նյութի հիմնական բովանդակությունը, տարանջատել հիմնական տեղեկատվությունը երկրորդականից,
4. կտիրապետի տվյալ մասնագիտության տերմինաբանական համակարգին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Ուղղախոսություն, ուղղագրություն. անգլերենի արտասանական առանձնահատկությունները, տարբեր տիպի նախադասությունների հնչերանգն ու խոսքի առոգանությունը, ուղղագրական հիմնական կանոնները: *Թեմա 2՝* Բառապաշար, բառակազմություն. Վերարտադրողական և ընկալողական բառապաշարի ընդլայնում: *Թեմա 3՝* Քերականություն. նախորդ փուլում յուրացրած քերականական նյութի (անվանական և բայական կարգերի) համակարգում հաղորդակցական սկզբունքի հիման վրա: *Թեմա 4՝* Հանրամշակութային գիտելիքներ անգլախոս երկրների մշակույթի և լեզվակիր ժողովուրդների հասարակական կյանքի մասին: *Թեմա 5՝* Մասնագիտական լեզվի տերմինաբանական համակարգ:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

1604/BH01. Գերմաներեն լեզու-1 (4 կրեդիտ)

Շարաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք,

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ համակարգել իրենց նախնական գիտելիքները գերմաներեն լեզվի հնչյունաբանության, քերականության և բառագիտության բնագավառներում և այդպիսով ստեղծել անհրաժեշտ հիմք՝ լեզվի ուսումնասիրության հաջորդ փուլերի համար:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կյուրացնի գերմաներենի հնչյունական կողմի հիմնական առանձնահատկությունները,

2. կտիրապետի ծրագրով նախատեսված առաջին փուլի համար անհրաժեշտ նվազագույն բառապաշարին,
3. կյուրացնի նշված փուլի համար անհրաժեշտ քերականական նյութը :

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Գերմաներենի արտասանական նորմերը: Արտասանություն և գրություն: Հնչյունաբանական տառադարձություն: Գերմաներենի ձայնավորական և բաղաձայնական համակարգերը: *Թեմա 2*Քերականական կարգեր, դրանց արտահայտման միջոցները գերմաներենում: Գոյականի, ածականի և բայի ձևաբանական և քերականական նշանակությունները: Գոյականի հոլովման տիպերը: Հոլովների նշանակությունը և գործածությունը: Համեմատության աստիճանների կարգ: Լիիմաստ և սպասարկու բայեր: Նախդիրների գործառույթը նախադասության մեջ: *Թեմա 3* Պարզ նախադասություն, դրա շարադասությունը: Ուղիղ և շրջուն շարադասություն: *Թեմա 4* Թեմատիկ բառապաշարը ընդգրկում է հետևյալ թեմաները՝ «Ընտանիք», «Իմ մասնագիտությունը», «Համալսարան», «Իմ հանգստյան օրը», «Ճանապարհորդություն», «Գերմանիա»:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:

1604/BH02. Գերմաներեն լեզու-2 (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք,

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ զարգացնել ուսման առաջին փուլում ձեռք բերած գիտելիքները գերմաներենի ձևաբանության և քերականության բնագավառներում, ինչպես նաև ընդլայնել թեմատիկ բառապաշարը, ակտիվացնել այդ բառապաշարը՝ համապատասխան երկխոսությունների և տեքստերի վերարտադրման նպատակով:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. գործնականում կկիրառի գերմաներենի ձևաբանական և քերականական այն կառույցները, որոնք ուսումնասիրվում են այս փուլում,
2. կտիրապետի համապատասխան թեմատիկ բառապաշարին, որը վերաբերում է մասնագիտական ոլորտին,
3. կվարի երկխոսություններ, կկատարի համապատասխան տեքստերի վերարտադրություն և կգրի փոխադրություններ :

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Գոյականի նշանակությունը և շարահյուսական գործառույթները: Հոգնակի թվի կազմության հիմնված տիպերը: Անհոգնական և անեզական գոյականներ: Գոյականների հոլովման համակարգը և գերմաներենի հոլովների կիրառական նշանակությունները: *Թեմա 2* Բայերի ձևաբանական և իմաստաքերականական դասակարգումը: Սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ բայեր: Անցողական և

անանցողական, երկսեռ բայեր: Բայի քերականական կարգերը: *Թեմա 3` Նախադասությունների դասակարգումը ըստ հնչերանգի և ըստ կազմության: Միավորյալ նախադասություններ: Ստորոգյալի համաձայնեցումը ենթակայի հետ: Թեմա 4` Թեմատիկ բառապաշարը ընդգրկում է «Գերմանիայի մեծ քաղաքները», «Ընկերական շրջապատում», «Տնտեսություն և քաղաքականություն», «Իմ զբաղմունքը», «Իմ ուսումը», «Հայաստանի պատմությունից», «Համագործակցություն» և այլն:*

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով` անցաց նյութի հիման վրա:

1608/BH01. Ֆրանսերեն լեզու -1 (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել մասնագիտական ֆրանսերեն (Français professionnel) հումանիտար և սոց. գիտությունների ֆակուլտետներում, (ուսանողները հանձնել են ֆրանսերեն լեզվի ընդունելության քննություն), ինչպես նաև ընդհանուր ֆրանսերեն (Français général) տեխնիկական և բնագիտական ֆակուլտետներում, որտեղ ուսանողները չեն հանձնել ֆրանսերեն լեզվից ընդունելության քննություն:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի ֆրանսերենի քերականության հիմնական դրույթներին և բառային ֆոնդին,
2. կձանոթանա մասնագիտական ֆրանսերենի գրավոր և բանավոր խոսքի հիմունքներին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Ֆրանսերեն լեզվով մասնագիտական ընթերցանության հմտությունների ձևավորում: *Թեմա 2`* Մասնագիտական ընթերցանության տիրույթում գլխավոր և աջակցող մտքերի տարբերակում և ուսուցում: *Թեմա 3`* Հիմնական տերմինների ուսուցում:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով` անցած նյութի հիման վրա:

1608/BH02. Ֆրանսերեն լեզու -2 (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել մասնագիտական ֆրանսերեն (Français professionnel) հումանիտար և սոց. գիտությունների ֆակուլտետներում,

ինչպես նաև տեխնիկական և բնագիտական ֆակուլտետներում ըստ անցումային ժամանակաշրջանի առանձնահատկությունների և պահանջների:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. ձեռք կբերի ունակություն ուսումնասիրել ֆրանսերեն լեզվով մասնագիտական աղբյուրներ,
2. կկարողանա ընկալել և վերարտադրել իր մասնագիտական ոլորտին առնչվող գրականությունը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Հիմնական մասնագիտական տերմինները ուսումնասիրելու և կիրառելու ունակության զարգացում: *Թեմա 2`* Մասնագիտական տեքստի հիմնական բովանդակության ընկալում և վերարտադրում: *Թեմա 3`* Մասնագիտական գրավոր խոսքի հիմնական դրույթների ուսուցում:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով` անցած նյութի հիման վրա:

1704/BH03. Ռուսաց լեզու-3 (Լրացուցիչ դասընթաց) (4 կրեդիտ)

Շարաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք,

3-րդ կիսամյակ, քննություն

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է զարգացնելով ուսանողի լեզվային հմտությունները, ապահովել նրա տիրապետումը մասնագիտական լեզվին և ազատ օգտվելը մասնագիտական գրականությունից:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. ազատ կտիրապետի մասնագիտական լեզվի տերմինաբանային համակարգին,
2. կկարողանա մեկնաբանել և վերարտադրել մասնագիտական տեքստեր,
3. կկարողանա ինքնուրույն կազմել կապակցված տեքստ մասնագիտական թեմայով,
4. կկարողանա կազմել զեկույցներ և ռեֆերատներ մասնագիտական թեմաներով ,
5. կկարողանա թարգմանել մասնագիտական տեքստեր տարբեր բարդության:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Ոճաբանություն. լեզվի գիտական ոճ, գիտական ոճին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքներ, գիտական կապակցված տեքստի կառուցման միջոցներ` բառային, ձևաբանական և շարահյուսական: *Թեմա 2`* Ուղղագրություն. ուղղագրության հիմնական կանոնները: *Թեմա 3`* Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրներ: *Թեմա 4`* Գիտական զեկույցների և մասնագիտական ռեֆերատների

կառուցման հիմնական սկզբունքներ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Քննությունը բանավոր է՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց. 1-ին և 2-րդ հարցերը՝ 6-ական միավոր, 3-րդ հարցը /մասնագիտական տեքստի թարգմանություն հայերենից ռուսերեն/՝ 8 միավոր:

1602/BH03. Անգլերեն լեզու – 3 (Լրացուցիչ դասընթաց) (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք

3-րդ կիսամյակ, քննություն

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է նոր, առավել հազեցած բառապաշարի և գիտելիքների ներմուծումը, մասնագիտական բառապաշարի խորացված ուսումնասիրությունը և մասնագիտական գրականությունից օգտվելու հմտությունների զարգացումը՝ զուգահեռաբար խորացնելով ուսանողների լեզվական հմտությունները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա հասկանալ և ամբողջապես ըմբռնել լսված նյութի հիմնական բովանդակությունը,
2. կտիրապետի անգլերեն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու հմտություններին,
3. կկարողանա թարգմանել մասնագիտական տեքստը հայերենից անգլերեն և հակառակը,
4. կկարողանա ինքնուրույն կազմել կապակցված տեքստ մասնագիտական թեմայով:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Բառապաշար (ռեցեպտիվ և պրոդուկտիվ)՝ հումանիշներ, հականիշներ, նոր բառակապակցություններ: *Թեմա 2՝* Քերականություն. բայի անդեմ ձևեր, մոդալ բայերի երանգավորված իմաստները և դրանց կիրառումը բանավոր և գրավոր խոսքում, բայի կրավորական սեռը: *Թեմա 3՝* գործարար նամակագրություն՝ համառոտագրություն, ինքնակենսագրություն (CV), դիմում: *Թեմա 4՝* Առաջարկվող թեմաներ՝ սերունդների հակասություն, հոգևոր և մշակութային արժեքներ, 21-րդ դար՝ նոր մարտահրավերներ, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և նրանց դերը մեր կյանքում, հայերենիք և հայրենասիրություն և այլն:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Քննությունը անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ համապատասխանաբար 7, 6 և 7 միավոր:

1604/BH03. Գերմաներեն լեզու-3 (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք,

3-րդ կիսամյակ, քննություն

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ամբողջացնել բակալավրատի ընդհանուր կրթական մակարդակում ուսանողների գիտելիքները գերմաներեն լեզվից և ապահովել անհրաժեշտ գիտելիքներ համապատասխան մասնագիտական գործունեության համար:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կարդալ, ընկալել, վերարտադրել և թարգմանել ինչպես ընդհանուր հաղորդակցական նշանակության, այնպես էլ նեղ մասնագիտական բնույթի տեքստեր: Այստեղ նկատի է առնվում նաև ուսանողի հաղորդակցական կարողությունների զարգացումը՝ երկխոսությունների, պատումների և հարցադրումների նյութի վրա:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Սահմանական եղանակի ակտիվ և ներգործական սեռերի բոլոր ժամանակների կազմությունն ու գործառույթը: Ժամանակաձևերի բացարձակ և հարաբերական գործառույթը: *Թեմա 2՝* Հրամայական եղանակի ձևերը և նրանց քերականական հոմանիշները: Երկանդամ, եռանդամ և միանդամ կրավորական կառույցները: *Թեմա 3՝* Բայական և անվանական ստորոգյալի տարբեր տեսակները: Պատճառի, նպատակի, պայմանի պարագաների արտահայտության միջոցները: Ընդարձակ հատկացուցիչ: Բարդ ստորադասական նախադասությունների բոլոր տեսակները: Ուղղակի և անուղղակի խոսք պարունակող նախադասություններ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Քննությունն անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց:

Առաջին առաջադրանքն է՝ կարդալ, թարգմանել անձանոթ տեքստը մասնագիտական թեմայով; երկրորդ առաջադրանքն է՝ մեկնաբանել ծանոթ մասնագիտական տեքստը; երրորդ առաջադրանքն է՝ խոսել մասնագիտական ոլորտի վերաբերյալ:

1608/BH03. Ֆրանսերեն լեզու – 3

Շաբաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք, 3-րդ կիսամյակ, քննություն

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է խորացված ուսուցանել նեղ մասնագիտական ֆրանսերեն (Français professionnel) յուրաքանչյուր ֆակուլտետի առարկայական բովանդակության տիրույթում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի գիտական երկխոսության համար պահանջվող հիմնական մասնագիտական բառապաշարին և տերմիններին,
2. կկարողանա ազատ զրույց վարել և քննարկել մասնագիտական ոլորտին առնչվող թեմաների շուրջ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Մասնագիտական բանավոր խոսքի զարգացում: *Թեմա 2՝* Մասնագիտական քննարկում կատարելու հմտությունների ուսուցում:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Քննությունը անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց:

Առաջին առաջադրանքն է՝ կարդալ, թարգմանել անծանոթ տեքստը մասնագիտական թեմայով; երկրորդ առաջադրանքն է՝ մեկնաբանել ծանոթ մասնագիտական տեքստը; երրորդ առաջադրանքն է՝ խոսել մասնագիտական ոլորտի վերաբերյալ:

1106/BH01. Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1 (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ (9 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ սեմինար)

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի առաջին մասի դասավանդումը նպատակ ունի ծանոթացնել ուսանողին հայոց պատմության հին շրջանի և միջնադարի պատմությանը, Հայկական լեռնաշխարհի աշխարհագրությանը և սեր առաջացնել մեր ժողովրդի բազմադարյան պատմության և նրա հերոսական անցյալի նկատմամբ՝ շեշտը դնելով հայոց պետականության պատմության ըստ ամենայնի լուսաբանման վրա:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. ծանոթ կլինի հայոց հին ու միջնադարյան պատմությանը,
2. կկարողանա քննադատական վերաբերմունք հանդես բերել հայոց պատմության հին ու միջին շրջանի կարևորագույն իրադարձություններին,
3. յուրացրած կլինի հայոց պետականությունների պատմությունը:

Բովանդակությունը.

Ներածություն. Հայոց պատմության առարկան: Հայաստանի աշխարհագրական դիրքը, տարածքը և բնական պայմանները: *Թեմա 1՝* Հայաստանը հնագույն շրջանում: *Թեմա 2՝* Հայաստանի հին շրջանի պատմությունը. Ուրատու, Երվանդունիների թագավորությունը: Արտաշեսյանների թագավորությունը: Արշակունիների թագավորությունը Հայաստանում 2-3-րդ դ: *Թեմա 3՝* Հայաստանը վաղ միջնադարում: *Թեմա 4՝* Հայաստանը զարգացած միջնադարում: *Թեմա 5՝* Հայաստանը ուշ միջնադարում:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

1106/BH02. Հայոց պատմության հիմնահարցեր -2 (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ (9 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ սեմինար)

2-րդ կիսամյակ, քննություն

Նպատակը.

Դասընթացի երկրորդ մասի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին մա-

տուցել հայոց պատմության նոր և նորագույն շրջանը: Դասավանդման ընթացքում շեշտը դրվում է ազգային-ազատագրական շարժումների և Հայաստանի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ հանրապետությունների պատմության վերլուծության վրա:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. ծանոթ կլինի հայ ժողովրդի նոր և նորագույն պատմությանը,
2. կկարողանա վերլուծել հայ ազգային-ազատագրական շարժման կարևորագույն իրադարձությունները, Հայաստանի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ հանրապետությունների պատմությանը և դասեր քաղել անցյալի սխալներից,
3. կկարողանա գիտելիքները լայնորեն օգտագործել իր աշխատանքային, հասկապես կրթական գործընթացներում:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Հայկական հարցը. առաջացումը, բովանդակությունը: Ազատագրական պայքարը 17-18-րդ դդ.: Ռուսաստանի տիրապետության հաստատումը Արևելյան Հայաստանում: *Թեմա 2՝* Հայ ազգային-ազատագրական զինված պայքարի փուլը (1870-ական թթ.- 20-րդ սկիզբ): Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները: Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը: Ազգային-ազատագրական զինված պայքարի փուլը: *Թեմա 3՝* Պանթուրքիզմը պետական քաղաքականություն թուրքիայում: Արևմտահայության Մեծ եղեռնը: Հայաստանը 1917թ. փետրվարյան հեղափոխության շրջանում: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և Հայաստանը: *Թեմա 4՝* Հայաստանի Հանրապետությունը 1918-1920թթ.: *Թեմա 5՝* Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991 թթ.: *Թեմա 6՝* Հայաստանի երրորդ հանրապետությունը: *Թեմա 7՝* Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Քննությունը անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 7, 7, 6 միավոր արժեքով:

1302/BH01. Փիլիսոփայության հիմունքներ (4 կրեդիտ)

Շարաթական 6 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 6 ժամ սեմինար պարապմունք) 3-րդ կիսամյակ, քննություն

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է հիմնարար գիտությունների տվյալների փիլիսոփայական մեկնաբանությունների միջոցով աջակցել ուսանողի համակարգված աշխարհայացքի, քաղաքակրթական զարգացումների արդի միտումների և այդ համատեքստում ազգային մրցունակ համակարգի մասին մասնագիտական պատկերացումների ձևավորմանը:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կլիմանա աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի մասին փիլիսոփայական հայեցակարգերի ընդհանուր և տարբերակիչ առանձնահատկությունները,
2. կհասկանա ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքի և հավատի, ու-

ցիոնալի և իռացիոնալի սահմանազատման փիլիսոփայական մեթոդաբանության դերն ու նշանակությունը,

- կկարողանա վերլուծել և ամբողջական պատկերացում կազմել արդի քաղաքակրթական, քաղաքական մշակութային և մարդաբանական պատկերացումների, տեխնածին քաղաքակրթության գլոբալ հիմնախնդիրների մասին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Փիլիսոփայությունը հոգևոր մշակույթի համակարգում: Փիլիսոփայության առարկան և գործառույթները: *Թեմա 2՝* Քաղաքակրթության զարգացման պատմափիլիսոփայական ակնարկ: *Թեմա 3՝* Կեցության փիլիսոփայական ըմբռնումը: Մարդկային կեցության առանձնահատկությունները: *Թեմա 4՝* Հոգեկանի ծագման հիմնահարցը: *Թեմա 5՝* Աշխարհի ճանաչողության հիմնահարցը: *Թեմա 6՝* Մարդու փիլիսոփայական ըմբռնումը: Փիլիսոփայական մարդաբանություն: *Թեմա 7՝* Հասարակության փիլիսոփայական ըմբռնումը: Պատմության իմաստը: *Թեմա 8՝* Սոցիալական կյանքի հիմնական ոլորտները: *Թեմա 9՝* Հասարակության հոգևոր կյանքը: Հոգևոր մշակույթ և քաղաքակրթություն: *Թեմա 10՝* Հասարակական առաջադիմությունը և մարդկության ապագան:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Քննությունն անցկացվում է բանավոր՝ նախաքննական թելադրության դրական արդյունքի դեպքում: Քննատուսը կազմված է չորս հարցից, որոնցից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 5 միավոր: Առաջին երկու հարցերը հայոց լեզվին վերաբերող տեսական հարցեր են, երրորդը՝ հայ գրականությանը վերաբերող հարց, չորրորդը՝ գործնական առաջադրանք:

Կամրնտրական դասընթացներ

1001/BH01. Տնտեսագիտություն (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն, 4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ մարդկանց բարեկեցության բնույթի և պատճառների, շուկայական տնտեսության զարգացման օրինաչափությունների, հիմնախնդիրների, դրանց հնարավոր լուծումների, ինչպես նաև ձեռնարկատիրական գործունեության մասին, ինչը կնպաստի նաև ռացիոնալ տնտեսական վարքագծի ձևավորմանը:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

- յուրացրած կլինի տնտեսագիտության հիմունքները,
- պատկերացում կունենա տնտեսության շուկայական համակարգի կենսագործունեության, հիմնական հասկացությունների, զարգացման օրինաչափությունների և ձեռնարկարություն ծավալելու պայմանների մասին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Տնտեսական զարգացման ընդհանուր խնդիրները. Տնտեսագիտության առարկան: *Թեմա 2՝* Տնտեսության շուկայական համակարգը. եկամտի և արդյունքի շրջապտույտը: *Թեմա 3՝* Անհատական շուկաների վերլուծությունը, պահանջարկ և առաջարկ: *Թեմա 4՝* Սպառողի վարքի տեսություն: *Թեմա 5՝* Արտադրության ծախսերը: *Թեմա 6՝* Շուկայի կառուցվածքը և գնի ու արտադրության ծավալի որոշումը: *Թեմա 7՝* Ձեռնարկությունների և կազմակերպությունների տիպերը և տեսակները: *Թեմա 8՝* Ազգային հաշիվների համակարգը: *Թեմա 9՝* Մակրոտնտեսական կայունությունը և տատանումները: *Թեմա 10՝* Փողը և բանկային համակարգը. դրամավարկային քաղաքականությունը: *Թեմա 11՝* Պետական բյուջեն և ֆիսկալ քաղաքականությունը: *Թեմա 12՝* Միջազգային տնտեսական գործակցությունը:

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Կիսամյակի ընթացքում անցկացվում է երկու լսարանային ստուգողական աշխատանք, որոնցից դրական գնահատականներ ստանալու դեպքում ուսանողը համարվում է ստուգարքը հանձնած:

Ստուգողական աշխատանքների արդյունքներով ստուգարքը չհանձնած ուսանողների համար դասընթացի ավարտին կազմակերպվում է բանավոր հարցում 4 հարց պարունակող հարցատոմսերով:

1202/ԲԽ01. Քաղաքագիտություն (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն , 4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական ակունքներին, հիմնական կատեգորիաների ու քաղաքագիտության ուսումնասիրության առարկայական տիրույթին, ձևավորել ուսանողների մոտ քաղաքական իրականության վերլուծության պրակտիկ հմտություններ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կստանա համապատասխան գիտելիքներ քաղաքագիտության տեսական և կիրառական նշանակության հիմնահարցերի մասին,
2. պատկերացում կկազմի քաղաքագիտության առարկայական տիրույթի ու մեթոդաբանության մասին,
3. կունենա քաղաքագիտական վերլուծություններ կատարելու բավարարունակություններ,
4. կկարողանա կողմնորոշվել գործնական քաղաքականության հիմնահարցերի մեկնաբանման հարցերում:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Քաղաքագիտության առարկան և օբյեկտը: *Թեմա 2՝* Քաղաքականության ծագումը և էությունը: *Թեմա 3՝* Քաղաքական իշխանության էությունն ու կառուցվածքը: *Թեմա 4՝* Հասարակության քաղաքական համակարգը: *Թեմա 5՝* Պետությունը որպես քաղաքական համակարգի գլխավոր ինստիտուտ: *Թեմա 6՝*

Քաղաքական կուսակցությունները և կուսակցական համակարգեր: *Թեևա 7* Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: *Թեևա 8* Քաղաքական գաղափարախոսություններ: *Թեևա 9* Քաղաքական էլիտա և լիդերություն:

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:

1901/BH01. Իրավագիտություն (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն, 4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է սովորեցնել հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտների օրենսդրական կարգավորման հիմունքները: Նպատակներից է նաև ստացած իրավական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտությունների մշակումը, ինչպես նաև իրավական աշխարհայացքի ու մշակույթի ձևավորումը:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա պետության և իրավունքի մասին հիմնական սկզբունքները, հայեցակարգերը,
2. կիմանա օրենսդրության առանձին ճյուղերի իրավական կարգավորման հիմունքները,
3. կյուրացնի կարևոր իրավական հասկացությունները, եզրույթները,
4. ձեռք կրերի գիտելիքները գործնականում կիրառելու ունակություններ և հմտություններ:

Բովանդակությունը.

Թեևա 1 Նասարակություն և պետություն: *Թեևա 2* Իրավունք: *Թեևա 3* Իրավական կարգավորման կառուցակարգը և իրավունքի կենսագործումը: *Թեևա 4* Իրավունքի ձևերը: *Թեևա 5* Իրավունքի համակարգը: *Թեևա 6* Օրինականություն, իրավաչափ վարքագիծ, իրավախախտում: *Թեևա 7* Կոռուպցիայի դեմ պայքարի իրավական հիմնահարցերը: *Թեևա 8-9* Սահմանադրական իրավունք: *Թեևա 10* Դատական իշխանություն և դատական համակարգ: *Թեևա 11-16* Քաղաքացիական իրավունք: *Թեևա 17* Աշխատանքային իրավունք: *Թեևա 18* Ընտանեկան իրավունք: *Թեևա 19* Էկոլոգիական իրավունք: *Թեևա 20* Քրեական իրավունք: *Թեևա 21-23* Դատավարական իրավունք: *Թեևա 24* Միջազգային իրավունք:

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց (նախապես տրամարդված հարցաշարից), որոնցից առնվազն 2-ին դրական պատասխանող ուսանողը ստանում է «ստուգված»:

1107/BH01. Մշակութաբանություն (2 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 3-րդ*/1-ին** կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ կայուն գիտելիքներ ձևավորել մշակութաբանության առարկայի և մշակույթ՝ հասկացության վերաբերյալ, արմատավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների և մեխանիզմների մասին: Հատուկ ուշադրություն դարձնել հայ և համաշխարհային մշակույթների ընդհանուր բնութագրերի և ներկա գործընթացների վրա:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. համապարփակ գիտելիքներ կունենա գիտության մեջ «մշակույթ» հասկացության ամենատարածված սահմանումների և տեսությունների մասին,
2. ծանոթ կլինի մշակույթի կառուցվածքին, բաղադրիչներին, տիպաբանությանը, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափություններին,
3. ընդհանուր գիտելիքներ կունենա համաշխարհային և հայ մշակույթների պատմական զարգացումների օրինաչափությունների վերաբերյալ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Դասընթացի ուսումնասիրման օբյեկտը, առարկան և խնդիրները: «Մշակույթ» հասկացության սահմանումներն ու մշակույթի էության, ծագման և զարգացման վերաբերյալ տեսությունները: *Թեմա 2՝* Մշակույթի կառուցվածքը, բաղադրիչները, գործառույթները և մեխանիզմները: Մշակութային գործընթացներ: *Թեմա 3՝* Մշակույթը «անհատ», «բնություն», «հասարակություն», «էթնոս», «քաղաքակրթություն» կատեգորիաների համատեքստում: *Թեմա 4՝* Համաշխարհային և հայ մշակույթների պատմական զարգացումները մոտեցումներ հարցադրումներ, օրինաչափություններ: *Թեմա 5՝* Ժամանակակից մշակութային գործընթացները և գլոբալիզացիայի խնդիրը:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

2101/BH01. Կրոնների պատմություն (2 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 3*/1**-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների, դրանց դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատ-

* “Դեղագործական քիմիա” մասնագիտության համար:

** “Էկոլոգիական քիմիա”, մասնագիտության համար

կությունների, Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմության հիմնահարցերի, արդի կրոնական ներփակ հոսանքների ու դեմոմիսացիաների վերաբերյալ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա՝ ինչ է կրոնը, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնաձիսական առանձնահատկություններ ունեն դրանք, ինչպես նաև Հայ առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները և տոնաձիսական համակարգը,
2. կհասկանա ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների զարգացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները,
3. կկարողանա կատարել տարբեր կրոնների ու կրոնական ուղղությունների տարբերակում և քննական արժևորում:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Դասընթացի առարկան, կրոնի պատմական ձևերը: *Թեմա 2* Ժամանակակից կրոնները: Ազգային և համաշխարհային կրոններ: *Թեմա 3* Բուդդայականություն, իսլամ, դավանանքը, պաշտամունքը, հիմնական ուղղությունները: *Թեմա 4* Քրիստոնեություն: Դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Աստվածաշունչ: *Թեմա 5* Արդի կրոնական միավորումներն ու համայնքները: *Թեմա 6* Քրիստոնեությունը Հայաստանում I-IV դարերում: *Թեմա 7* Հայ Առաքելական եկեղեցին V-IX դարերում: *Թեմա 8* Հայ Առաքելական եկեղեցին X-XIV դարերում: *Թեմա 9* Հայ Առաքելական եկեղեցին XV-XVIII դարերում: *Թեմա 10* Հայ Առաքելական եկեղեցին XIX-XX դարերում:

Ստուգարքի անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Կիսամյակի ընթացքում անցկացվում է երկու լսարանային ստուգողական աշխատանք, որոնցից դրական գնահատականներ ստանալու դեպքում ուսանողը համարվում է ստուգարքը հանձնած:

Ստուգողական աշխատանքների արդյունքներով ստուգարքը չհանձնած ուսանողների համար դասընթացի ավարտին կազմակերպվում է բանավոր հարցում՝ 4 հարց պարունակող հարցատոմսերով:

3. Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական դասընթացներ

3.1. Պարտադիր դասընթացներ

2301/BH01. Համակարգչից օգտվելու հմտություններ (2 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ (3 ժամ դասախոսություն, 9 ժամ գործնական պարապմունք),

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ հա-

մակարգիչների, դրանց տեխնիկական, ծրագրային և ինֆորմացիոն ապահովման մասին, ինչպես նաև ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կհասկանա համակարգչի կառուցվածքի և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները,
2. կհմանա, թե ինչ է օպերացիոն համակարգը, բազմախնդրայնությունը, որոնք են տեքստային և գրաֆիկական խմբագիրների աշխատանքների սկզբունքների տարբերությունը, Windows օպերացիոն համակարգի և Word, Excel, PowerPoint ծրագրերի հետ աշխատելու հիմնական սկզբունքները,
3. կկարողանա ինքնուրույն կատարել իր թղթավարությունը (կուրսային, ավարտական աշխատանքներ, հաշվարկների կատարում, զեկուցումների համար սլայդների պատրաստում և այլն):

Բովանդակությունը.

Թեմա1՝ Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: Օպերացիոն համակարգի հասկացություն և բազմախնդրայնության գաղափար: Windows օպերացիոն համակարգի գրաֆիկական ինտերֆեյսի հետ աշխատելու հիմնական սկզբունքները: *Թեմա 2՝* Microsoft Word փաստաթղթի ստեղծում և ձևավորում: *Թեմա 3՝* Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակներ: *Թեմա 4՝* Microsoft PowerPoint ներկայացման ստեղծում:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով: Ուսանողին տրվում են հանձնարարություններ, որոնք հիմնված են դասընթացի ընթացքում անցած թեմաների վրա:

0002/BH01. Քաղաքացիական պաշտպանություն (2 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ (դասախոսություն/գործնական պարապմունք)

6-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացների նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ԱԻ-ում (երկրաշարժ, ջրհեղեղ, հրդեհներ, արտադրական և տրանսպորտային վթարներ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահանում և այլն) և պատերազմական պայմաններում պաշտպանվելու ձևերին և մեթոդներին, նաև փրկարարական աշխատանքների ծավալներին, բովանդակությանը և կատարմանը:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը պետք է կարողանա ստեղծված ԱԻ-ում և պատերազմական պայմաններում ժամանակին և ճիշտ իրականացնի պաշտպանվելու ձևերն ու մեթոդները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 ԱԻ-ի նախարարության կառուցվածքը և խնդիրները: *Թեմա 2* ԱԻ-ները, նրանց բնութագրերը և կանխարգելման միջոցառումները: *Թեմա 3* Բնակչության գործողությունները ահաբեկությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: *Թեմա 4* Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները: *Թեմա 5* Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը ԱԻ-ների և պատերազմի ժամանակ: *Թեմա 6* ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյահոգե-բանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: *Թեմա 7* Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգումը ընթանում է բանավոր՝ հարցատոմսերով: Հարցատոմսը ներառում է երեք հարց՝ երկուսը տեսական, մեկը գործնական:

0002/BH02. Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն (2 կրեդիտ)

Շարքական 3 ժամ դասախոսություն/գործնական պարապմունք 6-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացների նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել էքստրեմալ պայմաններում (երկրաշարժ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահարում, ոսկորների կոտրվածքներ, արյունահոսություն, շոկային իրադրություն, վնասվածքներ) մինչբժշկական օգնության ցուցաբերում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը պետք է կարողանա էքստրեմալ պայմաններում (երկրաշարժ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահանում, ոսկորների կոտրվածքներ, արյունահոսություն, շոկային իրադրություն, վնասվածքներ) ցուցաբերել առաջին և մինչբժշկական օգնություն:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Առաջին բուժօգնությունն ու մինչբժշկական օգնությունն ԱԻ-ում: *Թեմա 2* Ախտահարվածների ու հիվանդների բժշկական տեսակավորումը ԱԻ-ների պայմաններում: *Թեմա 3* Սուր հիվանդություններ և թունավորումներ: *Թեմա 4* Հակահամաճարակային միջոցառումներն ԱԻ-ում: *Թեմա 5* Վնասվածքներ և սուր վիրաբուժական հիվանդություններ:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգումը ընթանում է բանավոր՝ հարցատոմսերով: Հարցատոմսը ներառում է երեք հարց՝ երկուսը տեսական, մեկը գործնական:

0607/B01. Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ (2 կրեդիտ)

Շարքական 3 ժամ դասախոսություն, 2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացում էկոլոգիա գիտության տեսական հիմնահարցերի, բնապահպանության առկա խնդիրների և հիմնահարցերի լուծման առաջարկվող եղանակների և կիրառվող մեթոդների ու մոդելների մասին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա էկոլոգիա գիտության հիմնական տեսական մոտեցումները, օրենքները, հարցերը,
2. կկարողանա օգտագործել այդ գիտելիքները բնապահպանական հարցերի լուծման ոլորտում,
3. կկարողանա կատարել անհրաժեշտ վերլուծություն:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Էկոլոգիայի զարգացման պատմական ուղին, տեղն ու դերը մյուս գիտությունների համակարգում: Օրգանիզմներ և էկոհամակարգ: Էկոլոգիական հիմնական օրենքները և կանոնները: *Թեմա 2`* Էկոհամակարգի տարրերը և տրոֆիկ մակարդակները: *Թեմա 3`* Օրգանիզմների և միջավայրի փոխհարաբերությունը, էկոգործոններ: *Թեմա 4`* Էներգիան էկոհամակարգերում: Սննդային շղթաներ: Կենսաերկրաքիմիական ցիկլեր: *Թեմա 5`* Մարդու էկոլոգիա: Շրջակա միջավայր: Մարդածին համակարգեր: *Թեմա 6`* Բնական պաշարների դասակարգումը: Գլոբալ արտադրություն և քայքայում: *Թեմա 7`* Շրջակա միջավայրի ոլորտների նկարագրություն: *Թեմա 8`* Պոպուլյացիոն էկոլոգիա: *Թեմա 9`* Շրջակա միջավայրի աղտոտվածության հիմնահարցերը: Գլոբալ էկոլոգիական պրոբլեմներ:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ստուգումը ընթանում է բանավոր, ըստ նախապես կազմված հարցաշարի:

4. Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացներ

«Դեղագործական քիմիա» մասնագիտություն

0601/BH15. Ընդհանուր և անօրգանական քիմիա (5 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն և 3 ժամ լաբորատոր պարապմունք 1-ին կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել անօրգանական քիմիայի տեսական, գործնական և լաբորատոր ուսուցման սկզբունքները, ընդհանուր քիմիայի հիմնարար հասկացությունները, կարևոր օրինաչափությունները և տարրերի քիմիայի հիմնական միացությունները` ստացումը, հատկությունները և կիրառման հնարավորությունները դեղագործության բնագավառում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա արդի ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի տեսական հիմնադրույթները,
2. կհասկանա առարկայի հիմնախնդիրները և կտիրապետի դրանց,
3. կկարողանա կատարել փորձարարական աշխատանքներ և համապատասխան վերլուծություններ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Ընդհանուր և անօրգանական քիմիա առարկայի հիմնական հասկացությունները, առանձնահատկությունները, օրենքները: *Թեմա 2* Ատոմի կառուցվածք, քիմիական կապ, արժեքականություն, քիմիական գործընթացների օրինաչափությունները, զանազան գործոնների ազդեցությունը: *Թեմա 3* Անօրգանական միացությունների և նյութերի ստացումը, հատկությունները և կիրառումը: *Թեմա 4* Բժշկության և դեղագործության հետ առնչվող տարրերի, դրանց միացությունների քիմիան՝ միացությունների կառուցվածքը, ստացումը, հատկությունները, կիրառման հնարավորությունները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0102/BH01. Բարձրագույն մաթեմատիկա (5 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն և 3 ժամ գործնական պարապմունք 1-ին կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել վերլուծական երկրաչափության, դիֆերենցիալ և ինտեգրալ հաշվի տարրերը

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը .

1. կիմանա ուղղի և երկրորդ կարգի կորերի հավասարումները, հաջորդականության և ֆունկցիայի սահմանների, անընդհատ, դիֆերենցելի և ինտեգրելի ֆունկցիաների հիմնական հատկությունները,
2. կհասկանա վերլուծական երկրաչափության և մաթեմատիկական անալիզի ներածական մասի հիմնական գաղափարներն ու սահմանումները,
3. կկարողանա կատարել գործողություններ վեկտորների հետ, որոշել երկրորդ կարգի կորի տեսակը, հաշվել հաջորդականության և ֆունկցիայի սահմանները, ֆունկցիայի ածանցյալը և ինտեգրալը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Կոորդինատային հարթություն, ուղիղ գիծ, երկրորդ կարգի կորեր: Գործողություններ վեկտորների հետ, սկալյար արտադրյալ, վեկտորների կազմած անկյունը: *Թեմա 2* Գծային հավասարումների համակարգեր, մատրիցներ և որոշիչներ: *Թեմա 3* Թվային ֆունկցիաների հատկությունները: Տարրական ֆունկցիաներ: *Թեմա 4* Հաջորդականության սահման, հատկությունները: *Թեմա 5* Ֆունկցիայի սահման և անընդհատություն, հատկությունները: *Թեմա 6* Ֆունկցիայի ածանցյալ, ածանցման կանոնները: Ֆունկցիայի հետազոտումն ածանցյալի միջոցով: *Թեմա 7* Նախնական ֆունկցիա, անորոշ և որոշյալ ինտեգրալներ, փոփոխականի փոխարինման և մասերով ինտեգրման բանաձևերը: Մակերեսի հաշվումը որոշյալ ինտեգրալի միջոցով:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված **2** ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0703/BH01. Ընդհանուր կենսաբանություն (4 կրեդիտ)

*Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն և 3 ժամ լաբորատոր պարապմունք
2-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին օրգանիզմների բազմազանությանը և ընդհանուր հատկություններին, կենդանի նյութի որոշ սկզբունքներին և կազմավորվածության մակարդակներին, ինչպես նաև բույսերի, կենդանիների, սնկերի, քարաքոսների՝ հատկապես դրանց թունավոր ներկայացուցիչների դերի մասին բժշկության մեջ և ֆարմացիայում:

Կրթական արդյունքներ.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա վերը նշված օրգանիզմների տարբերիչ առանձնահատկությունները և դրանց կարևոր ներկայացուցիչների մասին տեղեկությունները,
2. կհասկանա նշված օրգանիզմների, հատկապես դրանց թունավոր ներկայացուցիչների դերը բժշկության մեջ և ֆարմացիայում,
3. կկարողանա ամառային ուսումնական պրակտիկայի ընթացքում որոշել դեղաբույսերի ընտանիքները և ցեղերը:

Բովանդակություն.

Թեմա 1 Կենդանի օրգանիզմները որպես կենսաբանական բաց համակարգ: *Թեմա 2* Բջջի երկրորդային մետաբոլիտները, դրանց կիրառումը ֆարմացիայում: *Թեմա 3* Բջջի օսմոտիկ հատկությունների մասին գիտելիքների կիրառումը բժշկության և դեղաբանության ասպարեզներում: *Թեմա 4* Վիրուսային հիվանդություններ: *Թեմա 5* Բուսական օրգանիզմի օստոգենեզում կենսաբա-

նորեն ակտիվ նյութերի կուտակման օրինաչափությունները: *Թեմա 6՝* Նյութափոխանակություն բջջում /ածխաջրերի, ճարպերի/: Շաքարախտ, աթերոսկլերոզ, ճարպակալում հիվանդությունների պատճառները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0410/BH01. Ֆիզիկա (4 կրեդիտ)

Շաքարական 3 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ լաբորատոր աշխատանք 2-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել ֆիզիկայի հիմնական գաղափարների ու մեթոդների հետ, ձևավորել դրանց գիտակցական օգտագործման համար ֆիզիկական մտածելակերպ, ապահովել բավականաչափ պատրաստվածություն այլ առարկաների հաջող յուրացման համար:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա ֆիզիկայի հիմնարար օրենքները, դրանց մաթեմատիկական ձևակերպումները,
2. կհասկանա ֆիզիկական խնդիրների դրվածքը, դրանց լուծման մեթոդոլոգիան,
3. կկարողանա ստացած գիտելիքները և ֆիզիկական եզրահանգումները կատարելու ունակությունները կիրառել ճշգրիտ գիտությունների այլ բնագավառներում:

Բովանդակություն.

Թեմա 1՝ Կինեմատիկա: *Թեմա 2՝* Դինամիկա: *Թեմա 3՝* Աշխատանք և էներգիա: *Թեմա 4՝* Պինդ մարմնի դինամիկա: *Թեմա 5՝* Հիդրոդինամիկա: *Թեմա 6՝* Իդեալական և իրական գազեր: *Թեմա 7՝* Թերմոդինամիկայի հիմունքներ: *Թեմա 8՝* Էլեկտրական դաշտ: *Թեմա 9՝* Էլեկտրական հոսանք: *Թեմա 10՝* Մագնիսական դաշտ: *Թեմա 11՝* Երկրաչափական օպտիկա: *Թեմա 12՝* Լույսի ինտերֆերենցիա և դիֆրակցիա: *Թեմա 13՝* Ատոմի և միջուկի ֆիզիկա:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված **2** ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:
2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0602/BH04. Անալիտիկ քիմիա (4 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն և 3 ժամ լաբորատոր պարապմունք, 3-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել անալիտիկ քիմիայի մասին գիտելիքների համակարգ, որը կընդգրկի տեղեկություններ որակական և քանակական անալիզում կիրառվող եղանակների մասին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա անալիզի չափաբանական հիմունքները, կյուրացնի տարբեր նմուշներում բաղադրիչների հայտնաբերման և քանակական որոշման հիմնական եղանակները,
2. կհասկանա նմուշատման և նմուշների պատրաստման կարևորությունը,
3. կկարողանա ընտրել անալիզի անհրաժեշտ եղանակը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Անալիտիկ քիմիայի հիմնական բաժինները` որակական և քանակական անալիզ: Կատիոնների և անիոնների դասակարգումն ըստ անալիտիկական խմբերի: Թեմա 2` Հումոգեն հավասարակշռություն: Թթվահիմնային հավասարակշռություն: Թթուների և հիմքերի ժամանակակից տեսությունները: Հետերոգեն հավասարակշռություն: Թեմա 3` Կոմպլեքսագոյացման հավասարակշռություն: Կայունության (գոյացման) հաստատուն: Թեմա 4` Օքսիդացման-վերականգնման հավասարակշռություն: Ստանդարտ վերօքս պոտենցիալ, Ներնստի հավասարումը: Թեմա 5` Ծավալաչափական անալիզ: Տիտրման վերջակետ և համարժեքության կետ: Թեմա 6` Ծավալաչափական վերօքս եղանակների հիմունքները: Թեմա 7` Ծավալաչափական նստվածքագոյացման և կոմպլեքսագոյացման եղանակներ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը` **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը` **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է` **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը` **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

1406/BH01. Լատիներեն – 1 (2 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ գործնական պարապմունք, 3-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել լատինական այբբուբենին, քերականությանը (առաջին, երկրորդ, երրորդ հոլովումներ, բայի սահմանական և ստորադասական ներկա ժամանակներ) այդ հոլովումներին պատկանող գոյականներին, այդ քերականության շրջանակներում քիմիական, դեղաբանական, կազմախոսական, ախտաբանական տերմինաբանությանը, հմտացնել պարզագույն շարույթներ կազմելու մեջ, որոնք կիրառվում են տարբեր գիտական անվանակարգեր կազմելիս:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա առաջին, երկրորդ և երրորդ հոլովման պատկանող դեղագիտության համար անհրաժեշտ քիմիական, դեղանվանական, կազմախոսական, ախտաբանական և բուսաբանական անհրաժեշտ նվազագույն բառապաշարը,
2. կկողմնորոշվի լատինական պարզագույն շարույթների կազմության մեջ,
3. կկարողանա լատիներեն լեզվով բժշկագիտական և դեղագիտական տեքստեր կարդալ և հասկանալ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Լատիներեն լեզվի և նրա միջազգային դերի համառոտագույն ակնարկ: Այբբուբենը և ուղղագրական կանոնները: Հունական փոխառությունները: Թեմա 2` Լատիներենի հոլովման համակարգը: Թեմա 3` Ակնարկ բայական խոնարհման համակարգի մասին: Թեմա 4` Թվանուններ` հունական և լատինական: Թեմա 5` Ածականներ և դերբայներ: Թևավոր խոսքեր:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն` յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0604/BH01. Ֆիզիկական քիմիա (6 կրեդիտ)

Շաբաթական 3,75 ժամ դասախոսություն և 3,75 ժամ լաբորատոր պարապմունք 3-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել ֆիզիկական քիմիայի տեսական հիմնադրույթների և դեղագործական քիմիայում ֆիզիկական քիմիայի կիրառելիության հնարավորությունների մասին պատշաճ գիտելիքներ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը .

1. կիմանա քիմիական թերմոդինամիկայի հիմնական օրենքները, դրանցից բխող հետևությունները և կիրառման հնարավորությունները,
2. կիմանա ոչ էլեկտրոլիտների և էլեկտրոլիտների լուծույթների հատկությունները, էլեկտրաքիմիայի կիրառական ասպարեզները,
3. կիմանա քիմիական ռեակցիայի և կինետիկայի հիմունքները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Քիմիական թերմոդինամիկայի հիմնական հասկացությունները: Թերմոդինամիկայի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ օրենքները, նրանց կիրառումն ու հետևությունները: *Թեմա 2`* Գիբսի և Հելմհոլցի էներգիաները: Քիմիական պոտենցիալ: Ֆազային հավասարակշռություն, Կլաուզիուս-Կլապեյրոնի հավասարումը: *Թեմա 3`* Քիմիական հավասարակշռություն: Հավասարակշռության հաստատունի կախվածությունը ջերմաստիճանից: Ֆազային դիագրամներ: *Թեմա 4`* Լուծույթներ: Լուծույթների կոլիգատիվ հատկությունները: էլեկտրոլիտների լուծույթների հատկությունները: Դեբայ-Հյուկելի տեսությունը: *Թեմա 5`* էլեկտրաքիմիա: Գալվանական էլեմենտի թերմոդինամիկան, Ներստի հավասարումը: *Թեմա 6`* Քիմիական կինետիկայի հիմնադրույթները: Պարզ ռեակցիաների կինետիկա: Ակտիվացման էներգիա: Նախաէքսպոնենտային գործակից: Անցողիկ վիճակի տեսություն:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը` **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը` **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է` **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը` **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0707/BH01. Գենետիկայի հիմունքներ (3 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն, 3-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել համակարգված քիմիական և գենետիկական գիտելիքների համակարգ` էֆեկտիվ և անվտանգ դեղամիջոցների սինթեզի համար:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա արդի գենետիկայի տեսական` մասնավորապես դեղագիտության հետ կապված խնդիրները,
2. կհասկանա ֆիզիկական, կենսաբանական, քիմիական մուտագենեզիազդեցության մոլեկուլյար մեխանիզմները,

3. կկարողանա հասկանալ դեղամիջոցի էֆեկտիվության և գենետիկական անվտանգության խնդիրների լուծումը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Գ.Մենդելի հայտնագործած ժառանգականության օրենքները և օրինաչափությունները: *Թեմա 2`* Ժառանգականության համար պատասխանատու բջջային օրգանոիդների` քրոմոսոմների օրինաչափ վարքագիծը բջջի բաժանման ընթացքում: *Թեմա 3`* Քրոմոսոմային տեսություն, գեների դասավորվածությունը քրոմոսոմներում: *Թեմա 4`* Պրոկարիոտների և էուկարիոտների ժառանգականության կոնսերվատիվը ապահովող գենային և մոլեկուլյար գործընթացները: *Թեմա 5`* Ժառանգական փոփոխականության գործընթացների մակարդակները և գործոնները: Ժառանգակիր նյութի` ԴՆԹ-ի, ՌՆԹ-ի, ազոտային հիմքերի հաջորդականության փոփոխությունները` որպես մուտագենեզի հիմք: *Թեմա 6`* Մուտացիաները` որպես ռեպարացիայի և ռեդուբիլացիայի խաթարման արդյունք:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված **2** ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն` յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0706 /BH01. Անատոմիայի և ֆիզիոլոգիա հիմունքներ (6 կրեդիտ)

Շարաթական 4.5 ժամ դասախոսություն և 4.5 ժամ լաբորատոր պարապմունք, 4-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել մասնագիտական պատկերացում օրգանիզմի կենսագործունեության մասին, բջջային, հյուսվածքային, օրգանային և համակարգային մակարդակով:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա օրգանիզմի առանձին օրգանների, օրգանների համակարգերի կառուցվածքը և ֆունկցիաները,
2. կհասկանա Ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների կարգավորման մեխանիզմները,
3. կյուրացնի ֆիզիոլոգիական հետազոտությունների արդիական մեթոդները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Նյարդային համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիաները: *Թեմա 2`* Արյան համակարգի ֆիզիոլոգիա: *Թեմա 3`* Սիրտ անոթային համակարգի կառուցվածքը և ֆունկցիաները: *Թեմա 4`* Շնչառության օրգանների կառուցվածքը և ֆունկցիաները: *Թեմա 5`* Մարսողական համակարգի կառուցվածքը, ֆունկցիաները: *Թեմա 6`* Արտազատության համակարգի կառուցվածքը և ֆիզիոլոգիան:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

1406/BH02. Լատիներեն – 2 (4 կրեդիտ)

Շարաթական 6 ժամ գործնական պարապմունք, 4-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մեջ հիմնավորապես ամրակայել իրենց մասնագիտության համար անշրջանցելի նշանակություն ունեցող քիմիական, դեղաբանական, կազմախոսական, ախտաբանական, բուսաբանական, գիտական ոլորտներին պատկանող միջազգային տերմինաբանությունը և նրա յուրաքանչյուր անդամի հայկական զուգահեռը: Ուսանողներին հմուտ դարձնել լատիներեն պարզագույն շարահյուսական կառույցներ կազմելու և հատկապես դեղատոմս գրելու մեջ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ոչ միայն ճիշտ կողմնորոշվել իր մասնագիտական գիտակարգերում, այլև մտքի ճիշտ և սեղմ ձևակերպման հմտություն ձեռք կրելի ինչպես լատիներենով, այնպես էլ իր մայրենի լեզվով,
2. կկարողանա դեղատոմս գրել և կարդալ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Լատիներենի հոլովման համակարգը (չորրորդ և հինգերորդ հոլովումներ): Ածականների համեմատության աստիճանները: Տարահիմք կազմություններ: Բայի հրամայական եղանակը: Արգելական հրամայական: Հորդորական հրահանգ: Թեմա 2՝ Դեղատոմսը որպես լակոնիկ տեքստ: Կայունացած անկախ հրահանգներ և այլ մանրամասներ դեղատոմսում: Թեմա 3՝ Հունական արմատներն ախտաբանական տերմինաբանության մեջ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմարը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0603/BH19. Օրգանական քիմիա (7 կրեդիտ)

Շաբաթական 5,25 ժամ դասախոսություն և 5,25 ժամ լաբորատոր աշխատանք, 4-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին տալ գիտելիքներ «Օրգանական քիմիա» առարկայից: Ցույց տալ առարկայի դերն ու նշանակությունը՝ որակյալ դեղաբան-քիմիկոս կադրերի պատրաստման գործում: Օրգանական քիմիան, որպես ֆունդամենտալ գիտություն զանազան քիմիական և կենսաբանական պրոցեսների, ինչպես նաև նրանց իրագործման մեխանիզմների պարզաբանման ասպարեզում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա դասակարգել օրգանական միացությունները և պատկերացում կկազմի դրանց կառուցվածքի մասին,
2. կիմանա ռեակենտների և ռեակցիաների դասակարգումը,
3. կիմանա դասընթացում ընդգրկված դասերի միացությունների ստացման եղանակներն ու քիմիական հատկությունները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Օրգանական քիմիայի առարկան: Միացությունների, ռեակենտների և ռեակցիաների դասակարգումը: Օրգանական միացությունների կառուցվածքի տեսության հիմնական դրույթները: *Թեմա 2*՝ Ածխաջրածիններ (ալկաններ, ցիկլոալկաններ, ալկեններ, ալկիններ, ալկադիեններ, արեններ): Նրանց բնութագիրը, անվանակարգումը, իզոմերիան, ստացումը և քիմիական հատկությունները: *Թեմա 3* Ածխաջրածինների հալոգենածանցյալներ (հալոգենած, չհալոգենած, արոմատիկ): Նրանց դասակարգումը, իզոմերիան, անվանակարգը, ստացման եղանակները և քիմիական հատկությունները: *Թեմա 4*՝ Մպիրտներ (հալոգենած, չհալոգենած, արոմատիկ), ֆենոլներ: *Թեմա 5* Օքսոմիացություններ (հալոգենած, չհալոգենած, արոմատիկ) ստացման եղանակները և քիմիական հատկությունները: *Թեմա 6*՝ Միահիմն և երկհիմն կարբոնաթթուներ (հալոգենած, չհալոգենած, արոմատիկ): Նրանց ստացման եղանակները և քիմիական հատկությունները: *Թեմա 7*՝ Ածխաջրեր, դասակարգումը, տարածվածությունը բնության մեջ, բնութագրական հատկությունները, կենսաբանական նշանակությունը: *Թեմա 8*՝ Նիտրոմիացություններ, ամիններ, ամինաթթուներ: Կառուցվածքը, ստացումը հատկությունները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH08. Ընդհանուր հիգիենա (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ լաբորատոր աշխատանք, 4-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել կանխարգելիչ բժշկության մտածելակերպ, հաղորդել գիտելիքներ դեղատների, ֆարմացեֆտիկ արդյունաբերության, դեղամիջոցների, և տեխնոլոգիական պայմանավորվածություն ունեցող այլ քիմիական նյութերի առաջացման պայմանների ու մարդու օրգանիզմի վրա դրանց ունեցած ազդեցության վերաբերյալ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը .

1. կիմանա քիմիկոֆարմացեֆտիկ արտադրության աշխատանքային պայմանների ուսումնասիրության մեթոդները,
2. կիմանա դեղատնային հիգիենայի հիմունքները,
3. կիմանա դեղամիջոցների պատրաստման նախակլինիկական թունաբանական հետազոտությունների, պահպանման և թողարկման սանիտարահիգիենիկ կանոնները և հսկողության իրականացման կանոնները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Հիգիենան որպես կանխարգելիչ բժշկության հիմնական առարկա: Թեմա 2՝ Գիտատեխնիկական առաջընթացը և բնակչության առողջության խընդիրները: Թեմա 3՝ Ֆարմացեֆտիկ արդյունաբերության հիգիենայի արդի հարցերը, դեղատնային հիգիենա: Թեմա 4-7՝ Սնունդ և առողջություն, մթնոլորտային օդ և առողջություն, խմելու ջուր և առողջություն, հող և առողջություն: Թեմա 8՝ Ռադիացիոն հիգիենա: Թեմա 9՝ Ապրելակերպ և առողջություն: Թեմա 10՝ Դեղամիջոցների նախակլինիկական թունաբանական հետազոտությունների առանձնահատկությունները մոդելավորված պայմաններում, վտանգավորության գնահատումը:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված **2** ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH01. Բնական միացությունների քիմիա (9 կրեդիտ)

*Շաբաթական 6 ժամ դասախոսություն և 4,5 ժամ լաբորատոր պարապմունք
5-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացումներ բնական ծագում ունեցող կենսաբանորեն և դեղաբանորեն ակտիվ պրեպարատների, կենսապոլիմերների և նրանց մոնոմերների ու նրանց ստացման մեթոդների և կենսաբանական ֆունկցիաների մասին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա բնական ծագում ունեցող կենսաբանորեն ակտիվ միացությունների (ԿԱՆ) հիմնական դասերը,
2. կիմանա բնական ԿԱՆ-երի ստացման հիմնական եղանակները՝ մանրէաբանական, էնզիմատիկ, քիմիական, խառը քիմիա-էնզիմատիկ, ասիմետրիկ և այլն,
3. կիմանա բնական ԿԱՆ-երի կառուցվածքային առանձնահատկությունները և նրանց կապը կենսաբանական հատկությունների հետ,
4. կպատկերացնի բնական ԿԱՆ-երի կենսամիմետիկ մոդելների և նրանց կիրառական ասպեկտների մասին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Ամինաթթուներ, դասակարգումը, ֆիզիկոքիմիական և օպտիկական հատկությունները, ստացման եղանակները, կենսաբանական ֆունկցիաները և կիրառական ասպեկտները: *Թեմա 2՝* Պեպտիդներ, սինթեզի մեթոդները, տեսակները, կենսաբանական ֆունկցիաները, առանձին ներկայացուցիչները: *Թեմա 3՝* Սպիտակուցի կառուցվածքը և նրա որոշման մեթոդները: *Թեմա 4՝* Ֆերմենտներ, դասակարգումը, կառուցվածքը, սպեցիֆիկությունը, ազդեցության մեխանիզմները և ազդեցության կինետիկան: *Թեմա 5՝* Նուկլեինաթթուներ, կառուցվածքային միավորները, ստացման մեթոդները, ԴՆԹ և ՌՆԹ, տեսակները, կառուցվածքը և ֆունկցիաները: *Թեմա 6՝* Սպիտակուց-ածխաջրային կոմպլեքսներ, կառուցվածքը, ֆունկցիաները, առանձին ներկայացուցիչները: *Թեմա 7՝* Քրոմոպրոտեիդներ, կառուցվածքը, տեսակները, ֆունկցիաները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH09. Դեղագիտական քիմիա -1 (սինթեզ) (5 կրեդիտ)

*Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ լաբորատոր աշխատանք
5-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացումներ սինթետիկ դեղերի ստեղծման, «Հիմնական Դեղերի» գաղափարախոսության զարգացման, խնդիրների, ինչպես նաև ստացման մեթոդների և պոտենցիալ կենսաբանական ակտիվությամբ օժտված ֆունկցիաների, պատշաճ մասնագիտական պատկերացումների և նվաճումների մասին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա սինթետիկ դեղերի հիմնական դասերը և ստացման հիմնական եղանակները,
2. կիմանա դեղերի կառուցվածքային առանձնահատկությունները, նրանց կապը կենսաբանական ակտիվության հետ և նրանց դերը դեղաբանության մեջ,
3. կպատկերացնի սինթետիկ դեղերի զարգացման, նոր դեղերի հիմնադրույթների և հիմնախնդիրների մասին, Միջազգային առողջապահության կազմակերպության կողմից «Հիմնական Դեղերին» ներկայացված պահանջներին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Ընդհանուր և տեղային անզգայացնող դեղերի սինթեզի եղանակներ: Թեմա 2` Ցավազրկող դեղամիջոցների սինթեզի եղանակներ; ոչ ստերոիդային հակաբորբոքիչ, ջերմիջեցնող պրեպարատների սինթեզ: Թեմա 3` Սեդատիվ դեղամիջոցներ: Բենզոդիազեպինների շարքի կառուցվածքի անքսիոլիտիկներ: Թեմա 4` Ֆենոթիազինային և այլ շարքերի նեյրոլեպտիկ պրեպարատներ: Եռացիկլիկ կառուցվածքի հակադեպրեսանտներ: Թեմա 5` Հակացնցումային և հակապարկինտոնիկ պրեպարատներ: Թեմա 6` Ադրեներգիկ պրեպարատների սինթեզի եղանակներ: Թեմա 7` Խոլինոմիմետիկ պրեպարատների սինթեզը; միոնելաքսանտների; H1- և H2 –հակահիստամինային պրեպարատների սինթեզը: Թեմա 8` Հակահիպերտենզիվ պրեպարատներ: Թեմա 9` Հակամանրէային պրեպարատների սինթեզը` սուլֆանիլամիդներ, խինոլոններ: Թեմա 10` Հականեոպլաստիկներ: Հակասնկային պրեպարատներ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը` 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը` 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է` 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը` 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH10 . Դեղագիտական քիմիա – 2 (անալիզ) (5 կրեդիտ)

*Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 4,5 ժամ լաբորատոր աշխատանք
5-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել ընդհանուր դեղագիտական անալիզի տեսության ներկայացման ընթացքում առաջացող խնդիրների, դրանց լուծման առաջարկվող ուղիների և անօրգանական դեղանյութերի որակի վերահսկման նպատակով կիրառվող անալիզի ընդհանուր և մասնավոր եղանակների մասին պատշաճ մասնագիտական պատկերացումը:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա արդի դեղագիտական անալիզի տեսական խնդրացանկը,
2. կհասկանա դեղագիտական անալիզի դասական և ժամանակակից եղանակների սկզբունքները և կընկալի դրանց միջև տրամաբանական կապը,
3. կկարողանա կատարել անօրգանական բնույթի դեղապատրաստուկներում կողմնակի խառնուկների առկայության որոշման, իսկության հաստատման և ակտիվ բաղադրիչների քանակական որոշման փորձերը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Դեղագիտական անալիզի առարկան, հիմնախնդիրները և զարգացման հեռանկարները: Թեմա 2` Դեղամիջոցների որակի չափանիշները և դրանց վերահսկողության պետական համակարգը: Թեմա 3` Դեղագիրք (Ֆարմակոպեա): Թեմա 4` Պատշաճ գործունեություն: Վալիդացում: Թեմա 5` Դեղագործական անալիզի ժամանակակից եղանակները: Դեղանյութերի ճանաչման ընդհանուր սկզբունքները: Դեղանյութերի որակի փորձարկումները: Թեմա 6` Դեղանյութերի քանակական որոշման հիմնական եղանակները: Անօրգանական բնույթի դեղամիջոցներ: Թեմա 7` Ռադիոակտիվ իզոտոպներով պրեպարատներ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը` **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը` **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է` **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը` **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0702/BH01. Ընդհանուր կենսաքիմիա-1 (3 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 5-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ օրգանիզմում քիմիական միացությունների կառուցվածքի վերաբերյալ, ինչպես նաև այդ միացությունների որակական և քանակական որոշման սկզբունքները:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա կենդանի և անկենդան մատերիայի բնույթի, կենդանի էակների քիմիական կազմի մասին,
2. կիմանա կենդանի օրգանիզմների կառուցվածքի մեջ մտնող կենսամոլեկուլների կառուցվածքի մասին,
3. կիմանա ֆերմենտներն իրականացրած ֆունկցիաների և կարգավորում քիմիական ռեակցիաների մասին,
4. կկարողանա որակապես հայտնաբերել և քանակապես որոշել մոնոսախարիդների պարունակությունը տարբեր կենսաբանական օբյեկտներում,
5. կկարողանա ուսումնասիրել օրգանիզմում նյութափոխանակության խաթարումները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Սպիտակուցների ֆիզիկաքիմիական հատկությունները, դրանց կառուցվածքը: *Թեմա 2`* Ածխաջրերի ֆիզիկաքիմիական հատկությունները, դրանց դասակարգումը: *Թեմա 3`* Մոնոսախարիդների, դիսախարիդների և պոլիսախարիդների կառուցվածքը: *Թեմա 4`* Լիպիդների ֆիզիկաքիմիական հատկությունները, դասակարգումը և կառուցվածքը: *Թեմա 5`* Վիտամինների և հորմոնների կառուցվածքը, կենսաբանական ֆունկցիաները: *Թեմա 6`* Ֆերմենտների ֆիզիկաքիմիական հատկությունները, դասակարգումը և կառուցվածքը:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH21. Թունավոր նյութերի կենսավերափոխումներ

Շաբաթական 1,5 ժամ դասախոսություն, 1,5 ժամ լաբորատոր աշխատանք 5-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել օրգանիզմում դեղերի, ինչպես նաև բազմաթիվ այլ օտարածին նյութերի, կենսավերափոխման օրինաչափություններին, առանձնահատկություններին, մեխանիզմներին և ուղղություններին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը՝

1. Կիմանա դեղերի կենսավերափոխման էության մասին
2. Կկարողանա ճիշտ գնահատել մետաբոլիզմը որպես թունազերծման եղանակ
3. Կծանոթանա բիոտրանսֆորմացիայի մեխանիզմներին

4. Կկարողանա գնահատել դեղերի ազդեցության դրական և բացասական հետևանքները՝ կախված կենսավերափոխման ուղղությունից
5. Կկարողանա գնահատել դեղերի համակցված թունավոր ազդեցությունը տարբեր օրգան համակարգերի վրա
6. Կկարողանա վերլուծել կենսավերափոխման հետևանքները և ընտրել ճիշտ կանխարգելիչ միջոցներ

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Կենսավերափոխման բիոքիմիական մեխանիզմները. 1. Միկրոսոմալ ֆերմենտներով ընթացող օքսիդացում՝ արոմատիկ հիդրօքսիլացում, ագիլիլի օքսիդացում, Օ-դեզալկիլացում, N-դեզալկիլացում, դեզամինացում, սուլֆօքսիդացում 2. Գլյուկուրոնացում, ագիլացում, մեթիլացում, սուլֆատացում, կոնյուգացում, գլյուտաթիոնի և ամինոթթյունների հետ: *Թեմա 2՝* Մետաբոլիզմը որպես թունազերծման եղանակ: *Թեմա 3՝* Կենսավերափոխման ֆերմենտների դասակարգումը: *Թեմա 4՝* Ֆերմենտների ակտիվության կախվածությունը մարդու անհատական գենետիկական հատկանիշներից և էկոլոգիական գործոններից:

Թեմա 5՝ Կենսավերափոխման արագության և մեխանիզմի վրա ազդող գործոնները: *Թեմա 6՝* Դեղերի համակցված ազդեցություն: *Թեմա 7՝* Կենսավերափոխման արգասիքները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH07. Թունաբանական քիմիա (5 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն և 3 ժամ լաբորատոր պարապմունք 6-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացումներ օրգանիզմում թունավոր նյութերի քիմիական փոխարկումների և նրանց մետաբոլիտների մասին: Ծանոթացնել թունավեր նյութերի անջատման, բացահայտման և քանակական որոշման մեթոդների հետ:

Թունաբանական քիմիայի տեսական և փորձնական գիտելիքները թույլ կտան պրովիզորին մասնագիտանալ դատաքիմիական փորձաքննության բնագավառում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա թույների, թունավորումների, հակաթույների դասակարգման և դրանց ազդեցության մեխանիզմների մասին,
2. կիմանա քիմիաթունաբանական հումքից անջատված մի շարք թունավոր և ուժեղ ազդող նյութերի մասին,
3. կիմանա հոգեմետ նյութերի թունաբանական ազդեցության, դեղերի քիմիաթունաբանական հետազոտությունների մասին,
4. կիմանա անօրգանական նյութերի քիմիաթունաբանական բնութագրի, մետաղական թույների ներթափանցման, բաշխման, մետաբոլիզմի մասին:

Բովանդակությունը.

Թեևս 1` Թունաբանական քիմիայի առարկան և խնդիրները, ուղղությունները: *Թեևս 2`* Թույների և հակաթույների դասակարգում, թունավոր չափաքանակների և կոնցենտրացիաների դասակարգում: *Թեևս 3`* Քիմիական նյութերի փոխազդեցությունը թույների ընկալիչների հետ: Ընկալիչների տեսակները: Թույների և կենսաբանական միջավայրի ֆիզքիմիական բնութագիրը, որոնք ազդում են թունավորման մեխանիզմի վրա: *Թեևս 4`* Քսենոբիոտիկների ներթափանցման, ներծծման բաշխման և արտազատման հնարավոր մեխանիզմները: *Թեևս 5`* Տարբեր քիմիական նյութերի ազդեցությունից օրգանիզմի հոմեոստազը պահպանող մոլեկուլային մեխանիզմները: *Թեևս 6`* Օրգանիզմից մի շարք թունավոր նյութերի արտազատման և որոշման մեթոդները: *Թեևս 7`* Հոգեխթանիչ նյութերով թունավորման ընդհանուր բնութագիրը և ազդեցության մեխանիզմը: *Թեևս 8`* Դեղային թունավորումների ընդհանուր բնութագիրը: Որոշ դեղերի քիմիաթունաբանական հետազոտությունների արդյունքները: *Թեևս 9`* Բույսերի թունաբանական դասակարգումը: *Թեևս 10`* Կենդանական ծագման թույներ: *Թեևս 11`* Անօրգանական թույների ներթափանցումը, մետաբոլիզմը և արտազատումը:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH12. Դեղաբանության հիմունքներ-1 (7 կրեդիտ)

*Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 4 ժամ գործնական պարապմունք, 2 ժամ լաբորատոր պարապմունք
6-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ուսուցանել օրգանիզմի վրա դեղերի ազդեցության ընդհանուր սկզբունքները, ժամանակակից դեղերի ֆարմակոլոգիկոնոմիկայի և ֆարմակոդինամիկայի սկզբունքները, ուսուցանել ներծծման, տեղաբաշխման, պահեստավորման, կենսափոխակերպման և արտազատման պրոցեսները, դեղերի դոզավորման հիմնական սկզբունքները:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա աշխատել դեղերի դեղաբանության տեղեկատվական աղբյուրների հետ,
2. կկարողանա տեղեկացնել բժիշկներին և պրոֆիզորներին դեղերի հիմնական բնութագրերի, որոշակի դեղաբանական խմբին պատկանելիության մասին, օգտագործման ցուցումների և հակացուցումների մասին, մեկ դեղի այլ դեղով փոխարինման հնարավորության և ռացիոնալ օգտագործման մասին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Ընդհանուր դեղաբանություն. դեղաբանությունը, որպես առարկա, խնդիրները: Դեղերի ֆարմակոլոգիկոնոմիկայի հիմնական սկզբունքները: Դեղերի ֆարմակոդինամիկայի հիմնական սկզբունքները: Դեղանյութերի ազդեցության տեսակները: Քրոնոդեղաբանություն: Դեղականխարգելման և դեղաբուժության հիմնական սկզբունքները: Թեմա 2` Մասնավոր դեղաբանություն. աֆերենտ նյարդավորման վրա ազդող դեղեր: Էֆերենտ նյարդավորման վրա ազդող դեղեր: Կենտրոնական նյարդային համակարգի վրա ազդող դեղեր: Թեմա 3` Ընդհանուր ռեցեպտուրա. ռեցեպտուրա, որպես առարկա: Դեղատոմս. դեղատոմսի բաժինները: Կարծր դեղաձևեր: Հեղուկ դեղաձևեր:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը` 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը` 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է` 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը` 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH11. Դեղագիտական քիմիա – 3 (անալիզ) (3 կրեդիտ)

*Շաբաթական 1,5 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ լաբորատոր աշխատանք
6-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց*

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել օրգանական բնույթի դեղանյութերի որակի վերահսկման ընթացքում առաջացող խնդիրների, դրանց լուծման առաջարկվող ուղիների, օրգանական դեղապատրաստուկների անալիզի ընդհանուր և մասնավոր եղանակների մասին պատշաճ մասնագիտական պատկերացում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա օրգանական բնույթի դեղապատրաստուկների անալիզի տեսական դրույթների խնդրացանկը,
2. կհասկանա օրգանական դեղագիտական անալիզի դասական և ժամանակակից եղանակների սկզբունքները և կընկալի դրանց միջև տրամաբանական կապը,
3. կկարողանա կատարել օրգանական դեղապատրաստուկներում կողմնակի խառնուկների առկայության որոշման, իսկության հաստատման և ակտիվ բաղադրիչների քանակական որոշման փորձերը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Օրգանական բնույթի դեղամիջոցները և դրանց անալիզի առանձնահատկությունները և եղանակները: *Թեմա 2`* Ածխաջրածինների և դրանց ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 3`* Սպիրտների և դրանց ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 4`* Ալդեհիդների և դրանց ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 5`* Կարբոնաթթուների և դրանց ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 6`* Պարզ էթերների պրեպարատներ: *Թեմա 7`* Բարդ էթերների պրեպարատներ: *Թեմա 8`* Ալիֆատիկ շարքի ամինոթթուների պրեպարատներ: *Թեմա 9`* Ածխաջրերի պրեպարատներ: *Թեմա 10`* Պոլիօքսիկարբոնաթթուների ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 11`* Պոլիամֆինոպոլիկարբոնաթթուների ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 12`* Ֆենոլների և դրանց ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 13`* Արոմատիկ թթուների և ֆենոլաթթուների ածանցյալների պրեպարատներ: *Թեմա 14`* Պարամֆինոբենզոյական թթվի և պարամֆինոֆենոլի ածանցյալների պրեպարատներ:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն` յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0705/ BH01. Մանրէաբանություն (2 կրեդիտ)

Շաբաթական 2 ժամ դասախոսություն, 1 ժամ լաբորատոր պարապմունք, 6-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել մանրէների և վիրուսների մորֆոֆիզիոլոգիական, կենսաքիմիական առանձնահատկություններ-

րի, վիրուսների բջջախիտաբանական ազդեցության տիպերի մասին պատշաճ մասնագիտական պատկերացում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա մանրէների և վիրուսների սուբմանրադիտակային կառուցվածքի և առանձին էլեմենտների ֆունկցիոնալ նշանակության մասին,
2. կհասկանա մանրէների աճի, բազմացման, սպորառաջացման, սննդառության, էներգետիկ փոխանակության գործընթացների, վիրուսների և բջջի փոխազդեցության էությունը,
3. կկարողանա տարբերել պրո և էուկարիոտներին, վիրուսների ԲԱԱ տիպերի և վիրուսային կանցերոզների մեխանիզմը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Բակտերիական բջջի սուբմիկրոսկոպիա: Թեմա 2` Սպորառաջացում: Թեմա 3` Մանրէների բազմացումը և աճը: Թեմա 4` Մանրէների գենետիկական: Թեմա 5` Մանրէների սննդառությունը: Թեմա 6` Մանրէների էներգետիկ փոխանակությունը: Թեմա 7` Ախտածին ձևեր: Թեմա 8` Վիրուսների կառուցվածքը: Թեմա 9` Հակաբիոտիկներ: Թեմա 10` Վիրուսի և բջջի փոխազդեցությունը: Թեմա 11` Վիրուսային կանցերոզները և նրա մեխանիզմը:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն` յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են..

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

0702/BH02. Ընդհանուր կենսաքիմիա-2 (3 կրեդիտ)

Շաբաթական 1,5 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ լաբորատոր աշխատանք, 6-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնարար գիտելիքներ օրգանիզմում քիմիական միացությունների /սպիտակուցներ, ածխաջրեր, լիպիդներ, նուկլեինաթթուներ/ կառուցվածքի, ինչպես նաև նրանց նյութափոխանակության պրոցեսների ընթացքի վերաբերյալ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա կենսաբանական օքսիդացման սկզբունքների, ինչպես նաև սպիտակուցների, ածխաջրերի, լիպիդների և նուկլեինաթթուների փոխանակային հիմնական ռեակցիաների մասին,
2. կիմանա կենդանի բջջում ընթացող քիմիական ռեակցիաների համաչափ և ներդաշնակ գործունեության մասին,

3. կկարողանա որակապես հայտնաբերել և քանակապես որոշել սպիտակուցների, պեպտիդների և ամինաթթուների պարունակությունը տարբեր կենսաբանական օբյեկտներում,
4. կկարողանա գնահատել օրգանիզմի ազոտային բալանսը:

5. Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Էլեկտրոնների փոխանցման միտոքոնդրիալ շղթան և օքսիդացիոն ֆոսֆորիլացում: *Թեմա 2`* Թթվածնային ազատ ռադիկալների առաջացումը և չեզոքացումը: *Թեմա 3`* Գլիկոզենի կենսասինթեզը և կատաբոլիզմը: Գլիկոլիզ: Գլիկոնեոգենեզ: *Թեմա 4`* Կիտրոնաթթվային ցիկլ: *Թեմա 5`* Պենտոզային ցիկլ: *Թեմա 6`* Սպիտակուցների մարսողությունը: *Թեմա 7`* Ամինաթթուների դեգամինացումը, տրանսամինացումը, դեկարբօքսիլացումը: Առանձին ամինաթթուների նյութափոխանակությունը: *Թեմա 8`* Նուկլեինաթթուների կառուցվածքը, նուկլեոտիդների կենսասինթեզը և կատաբոլիզմը: Նուկլեինաթթուների կենսասինթեզը և կատաբոլիզմը: *Թեմա 9`* Սպիտակուցների կենսասինթեզը: *Թեմա 10`* Ճարպերի մարսողությունը: Արյան լիպոպրոտեիդներ: Ճարպերի և լիպիդների սինթեզի ու կատաբոլիզմի հիմնական ռեակցիաները, ճարպաթթուների β օքսիդացում, ճարպաթթուների կենսասինթեզը: Կետոնային մարմինների սինթեզը և փոխանակությունը:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմարը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմարը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH13. Դեղաբանության հիմունքներ-2 (10 կրեդիտ)

Շաբաթական 6 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ գործնական պարապմունք, 3 ժամ լաբորատոր պարապմունք, 7-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ուսուցանել դեղաբանական խմբերի հիմնական դեղերի նշանակման ցուցումները և հակացուցումները: Ուսուցանել ապագա պրովիզորին դեղերի ընտրության էֆեկտիվ և անվտանգ սկզբունքները:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը .

1. կկարողանա ստուգել A և B ցուցակի դեղերի դեղաչափերը և բաց թողման նորմաները,

- կկարողանա անցկացնել խորհրդատվական աշխատանք հիվանդների հետ առանց դեղատոմսի բաց թողնվող դեղերի ընտրության հարցի վերաբերյալ, դոզավորման, ընդունման և դեղերի պահպանման կանոնների, բարդություններ չառաջացնելու միջոցների վերաբերյալ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Շնչառական օրգանների ֆունկցիաների վրա ազդող դեղեր: Միրտանոթային համակարգի վրա ներգործող դեղեր: Միզամուղ դեղեր: *Թեմա 2`* Աղեստամոքսային տրակտի վրա ազդող դեղեր: *Թեմա 3`* Արյան համակարգի վրա ազդող դեղեր: *Թեմա 4`* Նյութափոխանակության վրա ազդող դեղեր: *Թեմա 5`* Իմունային համակարգի վրա ազդող դեղեր: *Թեմա 6`* Հակամանրէային դեղեր: *Թեմա 7`* Ընդհանուր ռեցեպտուրա. Փափուկ դեղաձևեր: Գազանման դեղաձևեր:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը` **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը` **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է` **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը` **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606 /BH20. Բժշկական էնզիմոլոգիա (3 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն , 7-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել հստակ պատկերացումներ ֆերմենտների կառուցվածքի ու դրանց հետազոտման մեթոդների, բժշկության մեջ ֆերմենտների դերի և կիրառման ուղղությունների վերաբերյալ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

- հստակ կպատկերացնի ֆերմենտների (օրգանիզմների կողմից արտադրվող բնական կատալիզատորների) դերի մասին ժամանակակից բժշկության մեջ,
- կտիրապետի բժշկական էնզիմոլոգիայի կիրառմամբ զանազան խնդիրների լուծման համար կիրառվող սկզբունքային մոտեցումներին,
- կտիրապետի էնզիմոպաթոլոգիայի, էնզիմոդիագնոստիկայի և էնզիմոթերապիայի բովանդակային խնդիրների լուծման եղանակներին
- կկարողանա ստացած գիտելիքները օգտագործել կենսակատալիտիկ պրոցեսների վերլուծման, հարցադրումների և լուծման ենթակա խնդիրների ձևակերպման նպատակներով:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Բժշկական էնզիմոլոգիայի ծագման նախադրյալները, ներկայիս նվաճումները, զարգացման ուղղություններն ու հեռանկարները: *Թեմա 2`* Կենսա-

կատալիտիկ պրոցեսների գործնական կիրառումը: *Թեևա 3*՝ Ֆերմենտները որպես սպիտակուցներ և դրանց կառուցվածքի ուսումնասիրման մեթոդները: *Թեևա 4*՝ Համակարգչային մոլեկուլային մոդելավորման կիրառումը էնզիմոլոգիայում: *Թեևա 5*՝ Ֆերմենտների կատալիտիկ ակտիվության արգելակում և ինակտիվացում: *Թեևա 6*՝ Ֆերմենտների իմոբիլիզացումը որպես կատալիտիկ ակտիվության կայունացման միջոց: Իմոբիլիզացման եղանակները: *Թեևա 7*՝ էնզիմոպաթոլոգիայի, էնզիմոդիագնոստիկայի և էնզիմոթերապիայի բովանդակային խնդիրները: *Թեևա 8*՝ Ֆերմենտները որպես դեղեր: Ֆերմենտները որպես կենսակատալիզատորներ դեղանյութերի սինթեզում: *Թեևա 9*՝ Ֆերմենտների դերը դեղանյութերի ստեղծման գործընթացում որպես սկրինինգի միջոց: *Թեևա 10*՝ Ֆերմենտների արգելակիչների կիրառումը բժշության մեջ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH03. Դեղերի արտադրական տեխնոլոգիա -1 (դեղատնային) (6 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն, 6 ժամ լաբորատոր աշխատանք

7-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատշաճ մասնագիտական պատկերացումներ դեղատնային պայմաններում պատրաստվող դեղերի, նրանց դեղատնային պատրաստման առանձնահատկությունների, չափորոշիչ փաստաթղթերի և տարբեր դեղաձևերի ընդհանուր և մասնավոր տեխնոլոգիաների մասին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա դեղատնային պայմաններում պատրաստվող դեղերի դասերը, նրանց դրական և բացասական կողմերը, տարբեր դեղաձևերի դեղատուներով պատրաստման եղանակները և առանձնահատկությունները,
2. կպատկերացնի դեղատներում օգտագործվող սարքավորումների մասին,
3. կիմանա դեղատնային պայմաններում դեղերի դեղատնային տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները, սանիտարական և հիգիենիկ պահանջները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Դեղաձևերի դասակարգումները: Կարծր դեղաձևեր՝ փոշիների դեղատնային ընդհանուր և մասնավոր տեխնոլոգիաները: *Թեմա 2*՝ Հեղուկ դեղաձևեր, պատրաստման առանձնահատկությունները (լուծույթների, կախույթների, էմուլսիաների դեղատնային ընդհանուր և մասնավոր տեխնոլոգիաները): *Թեմա 3* Բուսական նյութերի մզվածքների պատրաստման եղանակները: Լորձեր: *Թեմա 4* ՝ Փափուկ դեղաձևեր և նրանց պատրաստման առանձնահատկությունները՝ քսուքներ, մածուկներ, լինիմենտներ: *Թեմա 5* ՝ Սուպոզիտորիաների դեղատնային պատրաստման առանձնահատկությունները: *Թեմա 6* ՝ Ներարկման լուծույթներ: Անհամատեղելի և դժվար զուգորդումները դեղագրերում: *Թեմա 7* ՝ Աչքի դեղաձևերի առանձնահատկությունները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH06. Մոլեկուլային կենսաբանություն (5 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն և 4,5 ժամ լաբորատոր պարապմունք 8-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է վերլուծել մոլեկուլային կենսաբանություն առարկայի առանցքային խնդիրները, մոտակա և ապագա պրոբլեմները, ուսումնասիրության ժամանակակից մեթոդները, գենի գործունեության ու սպիտակուցային փոխանակության, ճանաչողական պրոցեսների, ժառանգական հիվանդությունների, կանցերոզների մոլեկուլային հիմունքները և այլն:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի մոլեկուլային կենսաբանության մեթոդներին,
2. կունենա խոր գիտելիքներ սպիտակուցների, ԴՆԹ-ի և ՌՆԹ-ների փոխանակության, գենետիկական կոդի վերաբերյալ,
3. հստակ պատկերացում կունենա մոլեկուլային կենսաբանության նվաճումների կիրառման մասին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Մոլեկուլային կենսաբանության հիմունքները և ուսումնասիրության ժամանակակից մեթոդները: *Թեմա 2* Պրոկարիոտները որպես մոլեկուլային կենսաբանության օբյեկտներ: Բջջի մոլեկուլային կենսաբանության հիմնախնդիրները: Էուկարիոտներ: *Թեմա 3* Բջջային օրգանոիդների կառուցվածքը և

ֆունկցիաները: Անօրգանական և օրգանական նյութեր: Միկրո- և ուլտրամիկրոտարրեր: *Թեմա 4*՝ Սպիտակուցների փոխանակություն: *Թեմա 5*՝ Քրոմոսոմների քիմիական բաղադրամասերը, ֆունկցիաները: *Թեմա 6*՝ Նուկլեինաթթուների փոխանակություն, գենի ռեկոմբինացիա և կլոնավորում: Ազդանշանային համակարգի, ճանաչողական պրոցեսների, ժառանգական հիվանդությունների, կանցերոգենեզի մոլեկուլային հիմունքները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH02 . Կենսատեխնոլոգիա (6 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն և 4,5 ժամ լաբորատոր պարապմունք 8-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացումներ կենսատեխնոլոգիայի հիմունքների, զարգացման էվոլյուցիոն էտապների և բաժինների, խնդիրների և նպատակների, կիրառական ասպեկտների և դեղագործության մեջ նրա դերի, ժամանակակից մակարդակի (ԴՆԹ-կենսատեխնոլոգիա) և նվաճումների մասին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա 21-րդ դարի գերակա գիտական ուղղություն համարվող կենսատեխնոլոգիայի հիմնադրույթները և հիմնախնդիրները,
2. կպատկերացնի կենսատեխնոլոգիայի զարգացման ժամանակակից մակարդակի մասին՝ ԴՆԹ-ի մակարդակով,
3. կիմանա դեղապատրաստուկների արտադրության կենսատեխնոլոգիական եղանակները,
4. կտիրապետի ասեպտիկության ապահովման տեխնոլոգիաներին, GLP և GMP համակարգերի պահանջներին:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Կենսատեխնոլոգիան որպես գիտություն, զարգացման էտապները, խնդիրները, հետազոտման օբյեկտները: *Թեմա 2*՝ Ինժեներային էնզիմալոգիան որպես կենսատեխնոլոգիայի ուղղություն, խնդիրները, կենսակատալիզատորների մաքրման, ակտիվության կարգավորման մեթոդները: *Թեմա 3*՝ Սպիտակուցի սինթեզը, սեկրետացման մեխանիզմները, սպլայսինգ, ռեպլիկացիա, տրանսկրիպցիա և տրանսլյացիա: *Թեմա 4*՝ ԴՆԹ-կենսատեխնոլոգիա, էտապները,ին-

սուլինի և γ -ինտերֆերոնի կենսատեխնոլոգիական արտադրությունը: *Թեմա 5`* Կենսատեխնոլոգիական պրոցեսներ, տեսակները, կապը կենսաօբյեկտի հետ: *Թեմա 6`* Հակաբիոտիկների կենսատեխնոլոգիական արտադրությունը: *Թեմա 7`* Իմունոկենսաբանական պրեպարատների արտադրությունը: *Թեմա 8`* Վիտամինների, կարբոնաթթուների, ամինաթթուների, ֆերմենտների, և այլ կենսապրեպարատների կենսատեխնոլոգիական արտադրությունը:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը` **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը` **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է` **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը` **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH05. Դեղերի արտադրության տեխնոլոգիա -2 (գործարանային) (5 կրեդիտ)

Շարաթական 3 ժամ դասախոսություն և 4,5 ժամ լաբորատոր պարապմունք, 8-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացումներ գործարանային պայմաններում ստացվող դեղերի, նրանց արտադրության տեխնոլոգիական առանձնահատկությունների, նորմատիվ տեխնիկական փաստաթղթերի և առանձին դասի դեղերի մասնավոր տեխնոլոգիաների մասին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա գործարանային պայմաններում արտադրվող դեղերի դասերը, նրանց արտադրության նորմատիվ տեխնիկական փաստաթղթերը, ստանդարտները և նրանց չափորոշիչները,
2. կպատկերացնի դեղագործարաններում օգտագործվող ապարատների և տեխնոլոգիական սարքավորումների մասին,
3. կիմանա գործարանային պայմաններում դեղերի արտադրության տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները, սանիտարական և հիգիենիկ պահանջները, էկոլոգիական և տնտեսավարմա խնդիրները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Գալենային պրեպարատներ, արտադրության տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները: *Թեմա 2`* Նորգալենային պրեպարատներ, արտադրության տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները: *Թեմա 3`* Օրգանոպրեպարատներ, արտադրության տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները: *Թեմա 4`* Հատիկավորում, տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները: *Թեմա 5`* Դեղահատեր, դեղահատավորման տեսական հիմունքները և տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները: *Թեմա 6`* Դրաժե, միկրոդրաժե, սպանսուլաներ, ար-

տաղրության տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները: *Թեմա 7*՝ Ներարկման դեղերի արտադրությունը: *Թեմա 8*՝ Պատիճներ, արտադրության տեխնոլոգիական առանձնահատկությունները:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/B23. Կիրառական դեղաբանություն (3 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 9-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատման դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել դեղամիջոցների տրանսպորտիկազդեցության կենսաքիմիական, բջջաթազանթային, մոլեկուլյար մեխանիզմների, ռեցեպտորային տեսության, ինչպես նաև ապացոցողական բժշկության ժամանակակից պատկերացումների հետ:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա դեղանյութերի թաղանթային տրանսպորտի տեսակները և մեխանիզմները,
2. կիմանա կենսաբանական թաղանթների հիմնական դեղամիջոցների թիրախների մասին,
3. կկարողանա տարբերակել դեղամիջոցների լիզանոներ, ազոնիստներ, անտազոնիստներ, երկրորդային միջնորդներ և ազդանշանային մոլեկուլներ հասկացողությունները,
4. կկարողանա վերլուծել ֆերմենտների արգելակիչների ազդեցության կինետիկ ցուցանիշները;
5. կիմանա դեղանյութերի կենսատրանսֆորմացիա հիմնական դրույթները և դրանց կիրառման հիմնական մոտեցումները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Դեղաբանության հիմնախնդիրներ: *Թեմա 2*՝ Դեղանյութերի թաղանթային տրանսպորտի տեսակները և մեխանիզմները: *Թեմա 3*՝ Ռեցեպտորային տեսություն: Ռեցեպտորների դասակարգում: *Թեմա 4*՝

Ֆերմենտների արգելակիչներ՝ կոմպետիտիվ (*ալոստերիկ*) և ոչ կոմպետիտիվ արգելակում: *Թեմա 5՝* Ռեցեպտորների լիգանդներ՝ ագոնիստներ և անտագոնիստներ: *Թեմա 6՝* Դեղամիջոցների ներմուծման, արտահանման ուղիներ և բաշխման գործոններ: *Թեմա 7՝* Դեղանյութերի ֆարմակոկինետիկ և ֆարմակոդինամիկ փոխազդեցություն: *Թեմա 8՝* Դեղանյութերի կենսատրանսֆորմացիա: *Թեմա 9՝* Դեղամիջոցների կողմնակի ազդեցություն: *Թեմա 10՝* Դեղամիջոցների տեռատոգեն, ֆետո- և էմբրիոտոքսիկ ազդեցություն: *Թեմա 11՝* Ֆարմակոգենետիկայի հիմնահարցեր: *Թեմա 12՝* Ժամանակակից պատկերացումներ հիվանդությունների կենսամարկերների և դեղամիջոցների թիրախների մասին: *Թեմա 13՝* Ապացոցողական բժշկության պահանջներ և մոտեցումներ:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված **2** ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ **4** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **4** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **1** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է **5** հարց, յուրաքանչյուրը՝ **2** միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH17. ՊաթՖիզոլոգիա (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 4,5 ժամ դասախոսություն, 9-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել ախտաբանական պրոցեսների, հիվանդությունների ծագման պատճառները և պայմանները: Ուսումնասիրել ախտաբանական պրոցեսների, հիվանդությունների զարգացման ընդհանուր և կոնկրետ օրինաչափությունները, մեխանիզմները: Մշակել հիվանդությունների ախտորոշման, բուժման և կանխարգելման սկզբունքները: Մշակել բժշկագիտության տեսական խնդիրները:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա հասկանալ հիվանդությունների առաջացման պատճառները և զարգացման մեխանիզմները,
2. կպատկերացնի տարբեր եղանակներով բուժման գործընթացում (սիմպտոմատիկ, էթիոտրոպ, պաթոգենետիկ) ֆարմակոկոռեկցիայի սկզբունքները:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Առարկայի բաղադրյալները: *Թեմա 2՝* Ընդհանուր նոզոլոգիա: *Թեմա 3՝* Տիպային ախտաբանական պրոցեսներ: *Թեմա 4՝* Տարբեր օրգաններ, նրանց համակարգերի ախտաբանության տիպային ձևերը:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

5. Հատուկ մասնագիտական դասընթացներ

«Դեղագործական քիմիա» մասնագիտություն

0606/BH18. Ֆարմակոգենետիկա (5կրեդիտ)

Շաբաթական 4,5 ժամ դասախոսություն, 7-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ժամանակակից դեղաբանության ուղղություններից մեկի՝ ֆարմակոգենետիկայի հետ, դեղերի ստեղծման նոր մոտեցումների հետ, որոնք հիմնված են մոլեկուլյար կենսաբանության և գենետիկայի նվաճումների վրա:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա մարդու գենոմի կառուցվածքը և գեների արտահայտման առանձնահատկությունները,
2. կհասկանա մարդու գենոմի անհատական հաջորդականության կապը դեղերի ազդեցության հետ,
3. կկարողանա կիրառել ժամանակակից մոտեցումները նոր դեղերի ստեղծման ժամանակ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Ֆարմակոգենետիկայի և ֆարմակոգենոմիկայի պատմությունը, ստեղծման նախադրյալները և հիմնական խնդիրները: Թեմա 2՝ Մարդու գենոմի կառուցվածքը, մարդու գեների արտահայտման առանձնահատկությունները: Թեմա 3՝ Գենետիկական պոլիմորֆիզմ, գենատիպավորում, հապլոտիպներ, կետային մուտացիաների դերը գենատիպավորման մեջ: Թեմա 4՝ Դեղերի մետաբոլիզմում մասնակցող գեների պոլիմորֆիզմը և դրա դերը դեղերի ազդեցության վրա: Թեմա 5՝ Դեղերի համար թիրախ հանդիսացող գեների պոլիմորֆիզմը և դրա դերը դեղերի ազդեցության վրա: Թեմա 6՝ Դեղերի ստեղծման (Drug design) ժամանակակից մոտեցումները՝ գենոմիքս, պրոտեոմիքս և կենսաինֆորմատիկա:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH16. Ֆարմակոգնոզիա և գալենային պրեպարատներ (2 կրեդիտ)

Շարաթական 2 ժամ դասախոսություն, 1 ժամ լաբորատոր պարապմունք, 8-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացում և գիտելիքներ դեղաբույսերի տեսակների, կառուցվածքային հատկանիշների, կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի, օգտագործվող հումքի մասին, ինչպես նաև դեղաբուսական հումքից ստացվող հալենային դեղաձևերի և նրանց բուժիչ հատկությունների մասին:

Կրթական արդյուքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա վերևում նշված տեղեկությունները 110 -120 գիտական բժշկության մեջ օգտագործվող դեղաբույսերի և նրանցից պատրաստվող դեղամիջոցների մասին,
2. կիմանա, թե ինչպես կարելի է հայտնաբերել դեղաբույսերում կենսաբանորեն ակտիվ նյութերը:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1` Ֆարմակոգնոզիա գիտությունը և առարկան: Թեմա 2` Ճարպայուղեր և շաքարներ պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 3` Վիտամիններ պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 4` Տերպենոիդներ պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 5` Սրտային գլիկոզիդներ պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 6` Սապոնիններ պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 7` Պարզ ֆենոլային միացություններ և դառնանյութեր պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 8` Լիզնաններ և անտրախինոններ պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 9` Ֆլավանոիդային դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 10` Դաբադային նյութեր պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 11` Ալկալոիդներ պարունակող դեղաբույսեր և հումք: Թեմա 12` Հալենային դեղաձևերի առանձնահատկությունները: Թեմա 13` Լուծիչների: Թեմա 14` Ջրային թուրմերի և եփուկների պատրաստում: Թեմա 15` Սպիրտային թուրմեր: Թեմա 16` Հանուկների տեսակները: Թեմա 17` Ձեթերի և յուղային հանուկների ստացման մեթոդները: Թեմա 18` Թարմ բույսերից ստացվող դեղաձևերի տեսակները: Թեմա 19` Վիտամինային պատրաստուկներ: Թեմա 20` Նոր գալենային դեղապատրաստուկներ: Թեմա 21` Օշարակների բնութագիրը: Թեմա 22` Բուրավետ ջրեր:

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH14 . Դեղատնային գործի կազմակերպում (7 կրեդիտ)

Շաբաթական 4,5 ժամ դասախոսություն, 3 ժամ գործնական աշխատանք 9-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին դեղատան հետ, որպես բնակչության առողջության ապահովման կարևոր օղակ առաջին հերթին, և ապա՝ որպես տնտեսվարման սուբյեկտ, ծանոթանալ ՀՀ Առողջապահության նախարարության , ինչպես նաև ՀԱԿ –ի դեղագործական գործունեությանը վերաբերող բոլոր գործող օրենքներին և դրանցից բխող դեղագետի առաջնահերթ պարտականություններին:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա աշխատել դեղատան յուրաքանչյուր օղակում,
2. կլինի պահանջված մասնագետ,
3. կկարողանա անցկացնել խորհրդատվական աշխատանք հիվանդի հետ:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1՝ Դեղատան կառոցվածքը, տեխնիկական հագեցվածությունը: *Թեմա 2՝* Գործող օրենսդրության պահանջները: *Թեմա 3՝* Յուրաքանչյուր բաժնի կառուցվածքը, աշխատակազմը և պարտականությունները, ինչպես նաև նրանց կրած նյութական պատասխանատվության տեսակը: *Թեմա 4՝* Հաշվապահական հաշվառում և հաշվետվություն: *Թեմա 5՝* Հարկային օրենսդրություն :

Քննությունների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները գրավոր են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 1 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատումը պարունակում է 5 հարց, յուրաքանչյուրը՝ 2 միավոր: Միավորների քայլը 0,5 է:

0606/BH19. Ֆարմակոկինետիկա (3 կրեդիտ)

Շաբաթական 3 ժամ դասախոսություն, 8-րդ կիսամյակ, առանց եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց

Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել ֆարմակոկլինետիկա առարկայի տեսական գիտելիքներ, ֆարմակակլինետիկայում կիրառվող փորձաքննական մեթոդների պատկերացում, մասնագիտական մոտեցում օրգանիզմում դեղերի հետ կատարվող պրոցեսներին՝ ներծծում, բաշխում, կապում սպիտակուցների հետ, մետաբոլիզմ, արտազատում:

Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա ֆարմակոկլինետիկայի հիմնական բնութագրերն ու չափորոշիչները,
2. կպատկերացնի այն բոլոր ֆիզքիմիական վերլուծական մեթոդները, որոնք կիրառվում են ֆարմակոկլինետիկայի հետազոտություններում,
3. կիմանա այն բոլոր պրոցեսները՝ ներծծում, բաշխում, կապում սպիտակուցների հետ, մետաբոլիզմ, արտազատում, որոնք կատարվում են դեղի հետ օրգանիզմում,
4. կիմանա կենսահամարժեքության և կենսամատչելիության կարևորության, իրականացման տեսակների մասին,
5. կպատկերացնի կենսաբանական հեղուկների (արյուն, պլազմա, թուք, մեզ, մայրական կաթ) մշակման առանձնահատկությունները ֆարմակոկլինետիկայում,
6. կկարողանա ստեղծել կապ ֆարմակոկլինետիկայի և ֆարմակոլոգիական էֆեկտի միջև:

Բովանդակությունը.

Թեմա 1 Ֆարմակոկլինետիկայի բնութագրումը և նրա կիրառման ոլորտները: *Թեմա 2*՝ Ֆարմակոկլինետիկայի հիմնական չափորոշիչները: *Թեմա 3* Ֆարմակոկլինետիկ մոդելավորում և համակարգչային ծրագրեր: *Թեմա 4* Ֆարմակոկլինետիկայի հետազոտման համար օգտագործվող անալիտիկ մեթոդներ: *Թեմա 5* Դեղերի ներծծումը: *Թեմա 6* Դեղերի ներծծումը և բիոֆարմացիա: *Թեմա 7* Դեղերի բաշխումը օրգանիզմում: *Թեմա 8* Դեղերի և օրգանիզմի մակրոմոլեկուլների փոխազդեցությունը: *Թեմա 9* Դեղերի դուրս մղումը օրգանիզմից: *Թեմա 10* Դեղերի մետաբոլիզմը: *Թեմա 11* Կենսամատչելիություն և կենսահամարժեքություն: *Թեմա 12* Ֆարմակոկլինետիկական բազմանվագ ներմուծման ժամանակ: *Թեմա 13* Ֆարմակոկլինետիկայի հետազոտման ոչ ինվազիվ մեթոդներ: *Թեմա 14* Ֆարմակագենետիկայի և Ֆարմակոկլինետիկայի կապը: *Թեմա 15* Դեղերի փոխազդեցությունը օրգանիզմում: *Թեմա 16* Պոպուլյացիոն Ֆարմակոկլինետիկա:

Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները.

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

2-րդ ստուգում. Փոքրածավալ գրավոր աշխատանք: Միավորների քայլը 0,5 է:

6. Կրթական այլ մոդուլներ

«Ղեկագործական քիմիա» մասնագիտություն

0606/BH26. Ուսումնական պրակտիկա (2 կրեդիտ)

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Պրակտիկայի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել Հայաստանի ֆլորայի դեղաբույսերի տեսակային կազմի հետ և բուսատեսակների որոշման մոտեցումներին:

Պրակտիկայի արդյունքները.

Պրակտիկայի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա Հայաստանի առավել տարածված դեղաբույսերի առանձնահատկությունները և կտարբերի դեղատու տեսակները նրանց ցեղակիցներից;
2. կկարողանա որոշիչների օգնությամբ որոշել դեղաբույսերի կարգաբանական պատկանելիությունը;
3. կիմանա որոշված բույսերի հայերեն, ռուսերեն և լատիներեն անվանումները;
4. կներկայացնի որոշած դեղաբույսերի հերբարիումը:

Կուրսային աշխատանք (2 կրեդիտ)

8-րդ կիսամյակ, քննություն

Կուրսային աշխատանք (2 կրեդիտ)

9-րդ կիսամյակ, քննություն

0606/B22. Արտադրական պրակտիկա-1 (8 կրեդիտ)

9-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Պրակտիկայի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ուսանողներին քիմիա-ղեկագործական ֆիրմաների, նրանց կառուցվածքի, դեղերի արտադրական տեխնոլոգիաների հետ:

Պրակտիկայի արդյունքները.

Պրակտիկայի հաջող ավարտին ուսանողը.

5. կտիրապետի արտադրական պրոցեսներին և սարքավորումներին,
6. ծանոթ կլինի արտադրվող դեղերի տեխնիկական վերահսկողությանը,
7. տեղյակ կլինի ՀՀ-ում արտադրվող դեղերի մասին,
8. ծանոթ կլինի արտադրվող դեղերի շուկայական պահանջարկի հետ: (մարկետինգի միջոցով):

0606/B23. Արտադրական պրակտիկա-2 (8 կրեդիտ)

10-րդ կիսամյակ, ստուգարք

Նպատակը.

Պրակտիկայի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել դեղատնային աշխատանքի և դեղագետի պարտականությունների հետ:

Պրակտիկայի արդյունքները.

Պրակտիկայի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա աշխատել դեղատան յուրաքանչյուր օղակում,
2. կտիրապետի դեղերի սպասարկման կուլտուրային,
3. կկարողանա անցկացնել խորհրդատվական աշխատանք հիվանդների հետ,
4. ծանոթ կլինի նոր սերնդի դեղերի հետ:

Ամփոփիչ մասնագիտական քննություն (4 կրեդիտ)

10-րդ կիսամյակ, քննություն

Ավարտական աշխատանք (12 կրեդիտ)

10-րդ կիսամյակ, քննություն

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ